

Deň, keď umučili kňaza

Pred tridsiatimi rokmi
poľská tajná polícia
umučila Jerzyho
Popieluszka

str. 4

Láme sa podstata človeka

S predsedníčkou Fóra
života Marcelou
Dobešovou o umelých
potratoch

str. 11

Znemožnený purpur

Komunisti sa báli
povýšenia Mons.
Eduarda Nécseya na
kardinala

str. 19

Prevziať zodpovednosť

Vraj všetko má svoju genézu. Aj vražda. Nehovorím, že som svätý, ale mňa sa, našťastie, piate prikázanie netýka. Žijem poctivo, vyhýbam sa pochybnej spoločnosti, s nikým sa nehádam...

Nie, nie, porušenie piateho príkazu sa nenachádza v registri mojich hriechov. Mňa sa Boh nemusí pýtať: „Čo si to urobil?“ (Gn 4, 9). S vraždou som nemal nikdy nič spoločné. Ani s obetami.

Že vo vedľajšej ulici zastrelili mladíka? Bol to diler drog, iné si ani nezaslúžil. A tí dvaja, čo zahynuli pri výbuchu auta? Nemali sa spoliť s mafiánmi. Študent, čo spáchal samovraždu? Tí mladí už nevedia čo od dobroty. Dievča, čo znásilnili a zavraždili? Nemala sa vyzývavo obliekať a provokovať. Rodičia, ktorí idú navštíviť do väzenia syna odsúdeného za vraždu? Mali ho lepšie vychovať.

Uznajte však, azda ja nesiem za to všetko vinu? Vari ja som zodpovedný za biedy a boľacky tohto sveta? Snáď ja mám vedieť, kde je a čo robí môj brat? *Či som ja strážca svojho brata* (Gn 4, 9)? Brat, ktorého navyše ani nepoznám?

Viem, že umierajú vojaci vo vojnách. A v takzvanom treťom svete každú minútu umiera na podvýživu dieťa. A ľudskí rodičia utýrajú až na smrť svoje dieťa. A mnoho ľudí sa upije či predroguje až k smrti. A starenku prebodnú nožom kvôli pár centom. A...

Ale akú vinu mám na tom ja? Či som ja strážca svojho brata, ktorého nielenže nepoznám, ale nemám s ním ani kontakt?!

Čo si vo vnútri mi však hovorí: Áno, som strážcom. A kontakt si musím vytvoriť.

Lebo byť kresťanom znamená prevziať zodpovednosť za všetko a všetkých. Nemýli sa Erich Kästner, keď tvrdí, že za všetky zločiny nenesú vinu len tí, ktorí ich páchajú, ale aj tí, ktorí im nebránia. Aj ja som spoluvinníkom.

Ak je svet plný násilia, nenávisti, zločinov a vražd, nemôžem pokojne povedať: „*Nemám na tom nijakú vinu.*“ Každé stretnutie sa s blížnym by totiž malo pre mňa znamenať veľkú zodpovednosť.

Aj vražda má svoju genézu. Odvíja sa od lásky. Od nedostatku lásky. Od nedostatku mojej lásky. Lebo čím má druhý menej lásky, tým väčšmi potrebuje moju lásku.

Všetko má svoju genézu. Aj láska. A tá sa začína od chvíle, keď sa stanem strážcom brata. Strážcom, nie policajtom.

Alebo ešte lepšie – keď sa stanem bratovi bratom. Milujúcim bratom.

PAVOL PRIKRYL

Hans Acker: *Kainova bratovražda*, vitráž Dómu v Ulme

Myšlienka čísla:

*Eudia len preto tak často tvrdia, že majú dobré svedomie,
lebo si ho stotožnili so žiadostivosťou svojho ja.*

arcibiskup Fulton J. Sheen

Sestru slovenského pôvodu Miriam Teréziu ako prvú blahoslavili na území Spojených štátov

Blahoslavená slovenského pôvodu

Historicky prvé blahorečenie na pôde USA sa konalo 4. októbra v Katedrále Najsvätejšieho Srdca Ježišovho v meste Newark, v štáte New Jersey. Za blahoslavenú bola vyhlásená rehoľná sestra slovenského pôvodu MIRIAM TERÉZIA DEMJANOVIČOVÁ, S.C.

svoje uzdravenie. Lekári si toto neuveriteľné vyliečenie nevedia medicínsky vysvetliť. Dnes má Michael 58 rokov a okuliare nosí len na čítanie.

EVANJELIUM SPIEVANÉ PO SLOVENSKY

Stručný životopis sestry Miriam terézie predniesla postulátorka blahorečenia Dr. Silvia Correal (postulátorom kauzy bol istý čas aj slovenský minorita Daniel Faltin). Potom kardinál A. Amato predniesol ako delegát Svätého Otca formulu blahorečenia sestry Miriam Terézie z Kongregácie milosrdných sestier sv. Alžbety.

Evanjeliu sa spievalo najprv po slovensky a následne po anglicky. V homílii vyslovil biskup A. Serratelli obrovskú vďaku Svätému Otcovi Františkovi. Potom poodhalil mystický život novej blahoslavenej, ktorá žila len 26 rokov, no stihla napísať 26 diel pojednávajúcich o duchovnom živote, ktoré sú hojne využívané na duchovných cvičeniach pre zasvätené osoby. Slávnostný kazateľ tiež vyzdvihol jej nadčasový prínos do teológie.

AMERICKÁ SV. TEREZKA

Blahoslavená Miriam Terézia Demjanovičová, S.C., sa narodila 26. marca 1901 v meste Bayonne v USA v rodine slovenských gréckokatolíkov. Jej otec Alexander Demjanovič a matka Johanna Demjanovičová, rodená Suchá, pochádzali z Bardejova. Po príchode do Spojených štátov amerických v roku 1884 sa usadili v meste Bayonne, kde sa im postupne narodilo sedem detí. Ich najmladším dieťaťom bola dcéra, ktorá pri krste (31. marca 1901) dostala meno Terézia.

Malička Terézia bola veľmi nadaná dieťaťom, o čom svedčí aj skutočnosť, že do základnej školy nastúpila už ako 5-ročná. Stredoškolské vzdelanie získala na Bayonne High School, kde maturovala v januári 1917. V tom

čase veľmi túžila stať sa karmelitánkou, ale zdĺhavá nemoc jej matky ju zdržala doma ako ošetrovateľku.

Až po matkinej smrti v novembri 1918 začala vážne uvažovať o rehoľnom živote. V septembri 1919 začala navštevovať Učiteľský ústav sv. Alžbety v Convent Station (New Jersey). Štúdium humanistiky skončila s vyznamenaním roku 1923.

Po zodpovednom zvažovaní sa 11. februára 1925 rozhodla vstúpiť do Kongregácie milosrdných sestier sv. Alžbety v Convent Station a prijala rehoľné meno Miriam. Jej veľkým duchovným vzorom bola sv. Terézia z Lisieux. Už ako postulátorka a novicka sa Miriam Terézia vyznačovala intenzívnou spiritualitou založenou na mystickej skúsenosti spoločenstva Najsvätejšej Trojice, a to až do tej miery, že ju nazývajú *americkou svätou Terezou od Dieťaťa Ježiša*.

VÄČŠIA DOKONALOSŤ

V roku 1926 ju jej duchovný sprievodca požiadal o napísanie súboru meditácií o duchovnom živote pre ostatné novicky. Týchto dokopy dvadsaťšesť spisov vyšlo po jej smrti v knihe *Väčšia dokonalosť* (*Greater perfection*). Pod názvom *Kvet z bardejovských záhonov* ju neskôr v Kanade do slovenčiny preložil a vydal slovenský jezuita páter Štefan Senčík. Vydavateľstvo Dobrá kniha tento rok vydalo životopis novej blahoslavenej z pera

» »

Slovenskí rodičia sestry Miriam Terézie

Pápež František vydláždil cestu pre jej blahorečenie v decembri 2013, keď potvrdil, že sa na orodovanie sestry Miriam Terézie v roku 1963 zázračne uzdravil vtedy 8-ročný Michael Mencer z makulárnej degenerácie, ktorá spôsobuje stratu centrálného videnia.

Do newarkskej katedrály prišlo na slávnosť asi dvaapoltisíc ľudí. Spolu s prefektom Kongregácie pre kauzy svätých kardinálom Angelom Amatom koncelebrovalo sv. omšu ďalších dvásť biskupov a vyše sto kňazov.

ZÁZRAČNÉ UZDRAVENIE

Biskup patersonskej diecézy Arthur J. Serratelli požiadal kardinála Angela Amata o prečítanie Apoštolského listu Svätého Otca Františka o uznaní hrdinských čností sestry Miriam Terézie Demjanovičovej a jej vyhlásenie za blahoslavenú. Následne bola prinesená v procesii, ktorá trvala dvadsať minút, relikvia blahoslavenej. Procesiu tvorili žijúci príbuzní a spolusesstry z kongregácie. Na čele kráčal zázračne uzdravený Michael Mencer. Práve jeho zázračné uzdravenie bolo ako jedno z mnohých vybrané na prešetrovanie a uznané za zázrak.

K zázraku došlo v roku 1964. Michael mal vtedy osem rokov a strácal zrak. Učiteľka mu dala relikviu zosnulej mníšky: obrázok sestričky a jej vlasy. „Jedného dňa som išiel sám domov, aj keď som už skoro vôbec nevidel. V ruke som držal obrázok a vlasy. Pozrel som sa smerom k slnku, potom znovu dolu a zrazu som jasne videl Miriamine vlasy z relikvie. Mame a sestre trvalo dosť dlho, kým pochopili, že opäť vidím,“ opísal Mencer

Štefana Senčíka pod názvom *Na ceste za väčšou dokonalosťou – Miriam Terézia Demjanovičová*.

V januári 1927 bola hospitalizovaná kvôli vyčerpaniu. O niekoľko mesiacov neskôr ju operovali na komplikovaný zápal slepého čreva. Utrpenie prijala s úsmevom na perách. Po náhlom zápale pobrušnice umrela 8. mája 1927 v svojich 26 rokoch. Pochovali ju na kláštornej cintoríne.

POVEŠ SVÄTICE

Po smrti sestry Miriam Terézie sa povest' o jej svätosti rozšírila nielen medzi spolusestrami, ale aj medzi laikmi, ktorým sa na jej príhovor dostalo veľké množstvo milostí.

Na podnet vtedajšieho biskupa rímskokatolíckej diecézy v Patersone Mons. Thomasa McLaughlina sa krátko po skončení Druhej svetovej vojny začali prípravné práce na beatifikáciu sestry Miriam Terézie Demjanovičovej. V júni 1980 sa začal beatifikačný proces na diecéznej úrovni.

Pápež Benedikt XVI. jej 10. mája 2012 prisúdil hrdinský stupeň čnosti, ktorý sa spája s titulom *ctihodná*. Dekrét potvrdzujúci zázrak na príhovor sestry Miriam bol zverejnený na základe autorizácie pápeža Františka 17. decembra 2013.

V cirkevnom kalendári si sviatok

Dojatý Michael Mencer prináša relikviár s prameňmi vlasov sestry Miriam Terézie

blahoslavenej sestry Miriam Terézie budeme pripomínať 8. mája.

SPÁJALA V SEBE DVE ČIASTKY CIRKVI

Postulátorka kauzy blahorečenia Silvia Correaleová o novej blahoslavenej povedala: „V sestre Miriam Terézii sa spája skúsenosť Cirkvi východu a západu. Ona sama bola pokrstená a súčasne prijala aj prvé sväté prijímanie a sviatosť birmovania podľa byzantského obradu Gréckokatolíckej cirkvi, ku ktorej patrili jej rodičia.

Nezmenila svoju príslušnosť ani po vstupe do Kongregácie milosrdných sestier sv. Alžbety, ktoré patria k Cirkvi latinského obradu. Uznávanie jej svätosti teda hlbšie spája tieto dve časti univerzálnej Cirkvi. Prvá blahoslavená, ktorá sa narodila a žila v Amerike 20. storočia, ponúka svedectvo svätosti mladého veku. Novým generáciám ukazuje, ako možno žiť a stelesniť kresťanské hodnoty v kultúre vlastnej krajiny a vo vlastnej dobe.“

Spracoval -pl-
(Snímok: archív S.C.)

Pôst a Púť za kňazov

15.9.-24.10.

40-dňová reťaz pôstu a modlitieb za kňazov

25.10.2014

bazilika **Sedembolestnej Panny Márie**, Šaštín-Stráže

o. arcibiskup Stanislav Zvolenský
o. Ján Buc
Mário Tomášik
Braňo Letko

www.postaputzaknazov.sk

Pred tridsiatimi rokmi poľská štátna tajná polícia umučila kňaza Jerzyho Popiełuszka

Deň, keď umučili kňaza

S najväčšou pravdepodobnosťou 19. októbra 1984, teda pred tridsiatimi rokmi, umučili a zavraždili poľského kňaza, dnes už blahoslaveného JERZYHO POPIEŁUSZKA (1947–1984).

Jerzy Aleksander Popiełuszko, nazývaný aj kňaz Solidarity, vďaka svojej kritike komunistického režimu získal širokú podporu verejnosti.

Keďže jeho pastoračná činnosť medzi poľskými robotníkmi v pohnutých 80-tych rokoch nedávala spať komunistickej moci, preto niet divu, že ho poľská tajná polícia sledovala.

V decembri 1983 mladého kňaza síce zatkli a obvinili z protištátnej činnosti, k procesu však nedošlo, pretože v júli 1984 bola vyhlásená amnestia. Otec Jerzy opäť pokračuje v pastoraácii robotníkov, no zrazu sa začnú okolo neho diať „čudné“ veci: nájde si poškodené auto, dokonca za zvláštnych okolností havaruje.

Predstavení ho chcú ochrániť a posielajú ho na štúdiá do Ríma. J. Popiełuszko však stále odkladá svoje rozhodnutie odísť z Poľska. Nechce opustiť rozrobenú prácu.

ZATKNUTIE

Je piatok 19. októbra 1984. J. Popiełuszko má ísť do Bydhošte slúžiť svätú omšu. Aj keď má anonymný telefonát, ktorý ho varuje, aby tam nešiel, lebo mu vraj hrozí smrť, nedbá a vyberie sa odslúžiť svätú omšu. Po nej sa vracia späť do Varšavy.

Je približne 22. hodín. Na málo frekventovanom mieste, pod zámienkou dychovej skúšky zastavia traja milicionári kňazovo auto. Sú to však za milicionárov prezlečení príslušníci zo 4. správy poľského ministerstva vnútra, ktorá sa zaoberala bojom s Katolíckou cirkvou. Grzegorz Piotrowski, Waldemar Chmielewski a Leszek Pękala násilím vytiahli kňaza aj s jeho šoférom Waldemarom Chrostowskim, ktorý musí mužom „zákona“ odovzdať kľúče od kňazovho auta. Šoféra „milicionári“ posadia do policajného Fiatu 125p. W. Chrostowski zrazu počuje tupý úder a výkrik. Obzrie sa a vidí, že muži v uniformách kladú niečo ťažké do kufra fiatky. Popiełuszko auto zostane odstavené na odľahlej ceste.

Auto so zvláštnymi pasažiermi sa pohne. Z diaľky sa blížila svetlá dediny. Waldemar Chrostowski, ktorý absolvo-

val výsadbársky výcvik, vycítil svoju šancu. Zrazu otvára dvere auta a takmer v stokilometrovej rýchlosti z neho vyskakuje. Policajti v domnienke, že Popiełuszkov vodič nemá nijakú nádej prežiť takýto skok, svoje auto ani nezastavia.

UMUČENIE

Podľa neskorších výpovedí únoscovia zastavili na parkovisku v lese. Vytiahli kňaza z kufra, kričali naňho a bili ho až do bezvedomia. Nakoniec ho zviazali, ako záväzie upevnili naňho tašku plnú skál a hodili ho do vodnej nádrže na rieke Wisla neďaleko mesta Włocławek.

Neskôr vysoko postavený funkcionár tajnej polície povedal: „Popiełuszko vďaka tichému hlasu, pokoju a vnútornej charizme urobil na tajných agentov veľký dojem.“

Kedy J. Popiełuszko zomrel, nie je známe. Tu sa výpovede rozchádzajú. Pravdepodobne bol už mŕtvy, keď mu páchatelia priviazali k telu záväzie, s ktorým ho potom vhodili do priehrady. Podľa inej výpovede v tom čase žil, tak sa ho jeho mučiteľia rozhodli utopiť.

Kňazovo telo sa našlo 30. októbra 1984. Bolo tak dobité, že ho rodina spoznala len podľa zvláštnych znamení.

Správa o únose Jerzyho Popiełuszka sa rozšíri rýchlosťou blesku do celého Poľska, následne aj do sveta. Informujú o nej všetky prestížne médiá. *New York Times* venuje tejto kauze sedemdesiat obšiahlych článkov.

Vláda generála Jaruzelského situáciu nemôže prejsť celú vec mlčaním. Jestvuje totiž očitý svedok, ktorý vie identifikovať páchatelov a odmieta si to nechať len pre seba. Pod tlakom verejnej mienky a západných médií napokon poľská vláda priznáva, že únoscami sú pracovníci ministerstva vnútra. Dňa 23. októbra sú zatknutí, 27. októbra kapitán Grzegorz Piotrowski priznáva: „*Bol som to ja, kto ho zabil vlastnými rukami.*“

Davy ľudí sa stále modlia za nezvestného kňaza. Až 30. októbra počas svätej omše poľská novinárka oznámi vereľiacim, že z rieky Wisla vytiahli mŕtve telo ich kňaza. Celebrierajúci kňaz sa spolu s ľuďmi priam spontánne začínajú

modliť: „*Odpusť nám, ako aj my odpúšťame...*“

Na pohreb J. Popiełuszka 3. novembra 1984 prišlo niekoľko desaťtisíc ľudí.

PROCES

Mučenícka smrť Jerzyho Popiełuszka vyvolala veľký ohlas po celom svete. Poľskí komunisti musia pod tlakom verejnej mienky začať ešte v tom istom roku súdny proces s vrahmi kňaza. Po prvý raz sú v socialistickom štáte agenti tajnej polície súdení, navyše aj odsúdení. Okrem troch dôstojníkov, ktorí ako „milicionári“ zatkli a mučili Jerzyho Popiełuszka, je z podnecovania na únos a vraždu súdený aj ich nadriadený plk. Adam Pietruszka. Ten bol podľa vyšetrovateľov atentátu na sv. Jána Pavla II. v čase strelby na pápeža prítomný na Svätopeterskom námestí...

Piotrowski a Pietruszka dostali 25, Pękala 15 a Chmielewski 14 rokov väzenia, no odsedeli si 15, 10, 6 a 4,5 roka. Dnes sú všetci na slobode. Okrem Adama Pietruszku si všetci zmenili mená.

Kto vydal rozkaz na zavraždenie Jerzyho Popiełuszka, proces neodhalil.

Keď v roku 1987 Svätý Otec sv. Ján Pavol II. navštívil rodné Poľsko, úrady sa usilovali zabrániť, aby sa pápež modlil pri Popiełuszkovom hrobe. Ján Pavol II. však nedbal na prieky a pomodlil sa nad hrobom novodobého poľského mučeníka

V roku 1997, teda 12 rokov po Popiełuskovej smrti, sa začal proces beatifikácie J. Popiełuszka. Pred piatimi rokmi 19. decembra 2009 pápež Benedikt XVI. vyhlásil Jerzyho Popiełuszka za mučeníka. Jeho blahorečenie sa konalo 6. júna 2010 vo Varšave.

Spracoval PAVOL PRIKRYL

Tribunál začal skúmať zázrak, ktorý sa stal na príhovor blahoslaveného Jerzyho Popiełuszk

Stal sa zázrak!

François Audelan s manželkou Chantal

V poľskom katolíckom týždenníku *Niedziela* vyšiel článok o zázraku, ktorý sa udial na príhovor umučeného poľského kňaza blahoslaveného Jerzyho Popiełuszk. S láskavým súhlasom redakcie týždenníka *Niedziela* uverejňujeme článok v plnom znení.

François Audelan, 56-ročný Francúz, umieral na zriedkavú formu leukémie. Keď už bol v kóme, manželka Chantal mu objednala truhlu a vybavila formality ohľadom pohrebu. Ale príčinou bl. Jerzyho Popiełuszk sa udial zázrak.

Všetko sa začalo v roku 2001, keď François Audelan ochorel. Lekári mu diagnostikovali vzácnu formu leukémie kostí v netypickej forme a od začiatku mu nedávali veľké šance na prežitie. Pre Françoisa to bol šok; bol ešte pomerne mladý, mal dobré zamestnanie, milujúcu manželku a tri nezaopatrené dcéry. Tak veľmi chcel žiť!

François sa liečil u najlepších hematológov, profesorov svetového formátu. Dlhé pobyty v nemocnici, chemoterapie, podporné liečby predlžujúce život nepriniesli žiadane ovocie uzdravenia. Po desiatich rokoch jeho organizmus celkovo zlyhal. François upadol do kómy. Previezli ho na oddelenie paliatívnej starostlivosti, kde ležia pacienti v konečnom štádiu. Všetky dostupné liečebné prostriedky pomoci sa vyčerpali.

OBJEDNANÁ TRUHLA

Pri bezvládnom Françoisovi zotrvala jeho manželka Chantal. Lekári jej oznámili, že nastal čas agónie a že jej

manžel umiera. Navrhli jej, aby začala pripravovať pohrebné formality. „*Išbrala som už aj truhlu. Dubovú, lebo Francois miluje duby. V dome som začala robiť poriadok v jeho veciach. Potrhala som na kúsky listy, ktoré som mu kedysi písala. Už nebude mať príležitosť ich čítať – myslela som si. Ale takisto som cítila vnútorný pokoj. Neplakala som, napanikárila,*“ spomína si Chantal.

Keďže Audelanovci boli praktizujúcimi kresťanmi, ktorí prešli formáciou spoločenstva Chemin Neuf, Chantal sa rozhodla privolať manželovi kňaza, aby mu udelil sviatosť pomazania chorých. Do toho momentu bola situácia podobná mnohým iným osudom chorých a trpiacich ľudí po celom svete.

Ale v živote Francois predsa len nastal zvrat. Všetko, čo sa následne udialo, nie je však otázkou náhody. Je to skôr o tom, že Nieкто výrazne prepísal životný scenár François Audelana.

KŇAZ A SESTRIČKA

Ďalší hrdinovia tohto príbehu tiež bývajú vo Francúzsku.

Rozália, poľská rehoľníčka z Kongregácie sestier sv. Michala Archanjela, pracuje v nemocnici v Créteil a posilňuje a sprevádza chorých na ich ťažkej ceste. To ona prinášala Eucharistiu

manželke Francois, ktorá sedávala pri nemocničnom lôžku svojho muža na paliatívnom oddelení.

Bernard Brien, 65-ročný francúzsky kňaz, bol toho času len zopár mesiacov po vysvätení. Predtým 40 rokov nechodil do kostola, bol dvakrát ženatý a rozvedený. V roku 2003 prežil obrátenie a potom vstúpil do kňazského seminára. Vysvätený bol v apríli 2012 a v júli cestoval do Poľska, kde navštívil hrob blahoslaveného Jerzyho Popiełuszk vo Varšave. Bol úplne fascinovaný týmto mučenikom. Pri jeho hrobe spoznal, že sa narodil presne v ten istý deň, mesiac i rok ako poľský mučeník – 14. septembra 1947. Tak silno ho oslovila postava blahoslaveného, že od tej chvíle sa už nerozlúčil s jeho obrázkami a relikviami; stále ich nosil so sebou. „*Obyčajne mám so sebou veľa týchto obrázkov, aby som ich porozdával ľuďom,*“ hovorí.

Obaja, sestra Rozália i kňaz Bernard, si veľmi dobre pamätajú na onen piatok 14. septembra 2012, ako by to bolo dnes.

DO TOHO, POMÔŽ!

Podľa lekárskech prognóz mali v ten deň nastať už posledné hodiny Francoisovho života. „*Pripomenula som jeho manželke, aby privolala k manželovi kňaza,*“ spomína sestra Rozália. Chantal povedala sestričke, že jej manžel prijal sviatosť, keď bol ešte v bdelom stave a že už je pripravený na smrť. „*Chantal mi povedala, že nechce, aby kňaz prišiel špeciálne len kvôli jej manželovi. Ja som však pocítila vnútornú potrebu, aby kňaz predsa len prišiel,*“

» »

François na otvorení procesu kanonizácie bl. J. Popiełuszk

pokračuje v spomienkach poľská rehoľná sestra.

Okolnosti sa však vyvinuli inak. Na tom istom oddelení obďaleč umierala iná pacientka. Jej rodina k nej privolať kňaza. „Vtedy som ešte raz išla k pani Chantal a povedala jej, že kňaz je tu neďaleko. Súhlasila, aby prišiel a pomodlil sa,“ opisuje vývoj udalostí sestra Rozália.

Bolo krátko pred 15-tou hodinou, keď pri lôžku umierajúceho Françoisa zastal kňaz Bernard. V prítomnosti pani Chantal i rehoľnej sestry sa začal nad chorým modliť. Siahol po obrázku bl. Jerzyho Popiełuszka, ktoré vždy nosil všade so sebou. Vtedy si spomenul, že práve v ten deň je výročie narodenia blahoslaveného Jerzyho Popiełuszka. Položil obrázok i s relikviami na posteľ umierajúceho a začal sa modliť: „Môj drahý Jerzy, dnes je 14. septembra, máš narodeniny. Ak môžeš niečo urobiť, urob to, prosím, dnes. Do toho, pomôž!“

Potom sa ešte pomodlil vlastnými slovami a pozval manželku pacienta i rehoľnú sestru pomodliť sa modlitbou za kanonizáciu bl. Jerzyho.

„To všetko sa dialo spontánne, predtým som to neplánoval, až pri tomto chorom som si uvedomil, že je výročie tohto blahoslaveného keď som hľadal nejakú vhodnú modlitbu,“ spomína kňaz Bernard.

KDE SOM TO?

Po spoločnej modlitbe kňaz i rehoľná sestra vyšli z miestnosti a manželka zostala sama. A zrazu sa stalo niečo celkom nečakávané. „François otvoril oči a opýtal sa: ‚Kde som to?‘“ opisuje Chantal prvé sekundy zázraku a pokračuje: „Potom vstal ako keby nič a vlastnou silou chcel ísť na toaletu, no len aparátúra, na ktorú bol napojený, mu to nedovolila. Myslela som si, že je to chvíľkové polepšenie pred skorým koncom.“

François Audelan s manželkou a dcérami na omši v Créteil

Zľava: François Audelan, manželka Chantal, sestra Rozália, kňaz Bernard Brien

V tom čase ani kňaz Bernard, ani sestra Rozália nevedeli, čo sa odohralo po ich odchode. Nasledujúceho dňa, v sobotu ráno, rehoľníčka pocítila akýsi vnútorný rozkaz, aby priniesla Eucharistiu Françoisovi do izby. „Neviem prečo. Vedela som, že François nie je pri vedomí a že jeho žena nebude v izbe, lebo v to ráno mala vybaviť všetky pohrebne záležitosti. Ja sama som mala v ten deň veľa roboty. No jednako ma niečo tlačilo, aby som šla,“ vysvetľuje rehoľná sestra.

Sestrička prišla do nemocnice. Najprv vošla do nemocničnej kaplnky zobrať Najsvätejšiu sviatosť, skôr len tak inštinktívne, lebo vtedy ani nevedela, komu ju podá. Odtiaľ išla priamo do Françoisovej izby...

MUSÍM SA OHOLIŤ

„Otvorila som dvere a pozerám... prázdna posteľ! Pomyslela som si, že François naisto v noci zomrel,“ opisuje sestrička. No dvere do toalety boli pootvorené a zrazu začula tieť vodu prúdom. Zakričala: „Si to ty, François?“ Spoza pootvorených dverí sa ozvalo: „Áno, sestra! Príďte o dvadsať minút, prosím. Dovtedy sa musím oholiť a umyť, potom prijmem Eucharistiu.“

Rehoľníčka nevedela vlastným ušiam. Udivená a šokovaná vbehla do oddelenia pre lekárov a pýtala sa, či François ešte žije, či to on jej odpovedal. „Z medicínskeho pohľadu nemal nijakú nádej na uzdravenie,“ potvrdila sestra Rozália.

Keď sa rehoľníčka vrátila do Françoisovej izby, ten už bol už prichystaný a oholený. presne, ako to predtým povedal. „Hneď sme sa spolu pomodlili a François prijal Eucharistiu. Takto sa to celé začalo,“ hovorí sestra Rozália s úsmevom na tvári. „Vidíme, že nie my, ale Pán Boh na príhovor svojich svätých urobí svoje,“ dodáva.

Ako ukázali lekárske badania, v organizme Françoisu už niet ani stopy po náznaku leukémie. „Úplný zvrát choroby, kompletne ustúpenie dlhotrvajúcej leukémie kostnej drene,“ tvrdia lekári.

Toto sa udialo po modlitbe kňaza Bernarda o príhovor blahoslaveného Jerzyho Popiełuszka v piatok 14. septembra 2012, na výročie narodenín tohto mučenika.

Zázračné uzdravenie Françoisu Audelana bolo vybrané a skúma sa v procese svätorečenia blahoslaveného Jerzyho Popiełuszka. Deje sa to vždy, pretože kanonizačný proces vyžaduje, aby sa aj po beatifikácii udial zázrak na príhovor daného blahoslaveného.

Vďaka nadprirodzenému uzdraveniu umierajúceho Françoisu Audelana sa 20. septembra 2014 v Créteil pri Paríži začal proces skúmania zázraku na príhovor blahoslaveného Jerzyho Popiełuszka. Takto sa jeho kanonizácia stala ešte väčšmi reálnejšou.

„To znamená, že ak francúzska diecéza uzná zázrak a následne ho vatikánska Kongregácia pre kauzy svätých po dôkladnom skúmaní potvrdí, bude poľský kňaz-mučeník vyhlásený za svätého,“ vysvetľuje poľský kňaz profesor Józef Naumowicz, notár procesu kanonizácie a člen tribunálu. Tribunál už začal vypočúvať svedkov. Korunný svedok je François Audelan.

MILENA KINDZIUK
(Snímky: archív TN)

 fórum života
www.forumzivota.sk

2. NOVEMBER

SVIEČKA ZA NENARODENÉ DETI

ZA PRÍSPEVOK 1 EURO

V deň, keď si budeme spomínať na našich drahých zosnulých, spomeňme si aj na zomrelé nenarodené deti.

Vonkajším symbolom spomienky je horiaca sviečka.

Jej kúpou v rámci verejnej zbierky podporíte projekty zamerané na ochranu ľudského života.

S vašou pomocou dokážeme viac.

 TLAČOVÁ KANCELÁRIA
KONFERENCIE BISKUPOV SLOVENSKA
  LUX
  Katolícke noviny
  radio umen

 eRKO
  DOMKA
  postoy.sk
  VOX
  família

 ZKSM
  DUCHOVNÝ PASTIER
  Vyveska.sk
  slovo
  zrno
  fórum kresťanských inštitúcií

Začiatok života z pohľadu vied

Témou vývoja ľudského života sa zaoberá niekoľko vied a to z rôznych uhlov pohľadu.

Samotný proces vývoja plodu (tehotenstvo), je prirodzený a rovnocenný s ostatnými fázami vývoja.

Spoločnou líniou diskusie o vzniku života je v skutočnosti otázka ľudskej identity. Na túto tému bolo doteraz uverejnených niekoľko štúdií. Aký je pohľad jednotlivých vedných odborov, ktoré majú čo povedať k tejto téme?

LEKÁRSKE VEDY

Postoj medicíny je tak trochu schizofrenický. Len tak si totiž možno vysvetliť situáciu, keď na jednej strane lekár zo všetkých síl bojuje o život dieťaťa, na druhej strane je však plod v rovnakom veku odsúdený na smrť. Ale ak zoberieme do úvahy Hippokratovu prísahu a z neho vychádzajúce dva princípy, a to *neškodiť*, no najmä *princíp dobročinnosti* (aby vždy konal v záujme života), zistíme, že spochybňovanie statusu plodu a násilné ukončenie tehotenstva, sú v rozpore s týmito princípmi. Prirodzenejší postoj je, keď lekár bojuje o život, ako keď ho berie...

Napokon, medicína sa špecializuje aj na počatý život. Vníma ho ako subjekt, a nie ako objekt záujmu.

Patológia za okamih smrti považuje zastavenie cerebrálnej cirkulácie (zastavenie dýchania, krvného obehu a činnosti mozgu), teda biologickú (mozgovú) smrť. Je to okamih, keď už nie je možné obnoviť život, pretože mozog, ktorý tento život riadi a integruje, nie je už schopný túto činnosť zabezpečiť.

Pomocou analógie by sme mohli povedať, že za okamih, keď je človeku uznaný status osoby, by podľa patológie mohol byť 40. deň (srdce – 3. týždeň, dýchanie – 11. týždeň, mozog – 40. deň).

Problém je však v tom, že okamih smrti sa nedá porovnávať so vznikom života, pretože v prvom prípade zánik, no v druhom sa len rozvíja, pretože jeho vznik a spustenie procesu vývoja, je späť s počatím.

PRÍRODNÉ VEDY

Pohľad embryológie. Ľudské embryo je žijúca a individualizovaná podstata, je bytosťou, v ktorej sa uplatňuje princíp vývoja a zmeny, ktorá autonómne usmerňuje a riadi svoj vývoj. Je to svojbytný a samostatný jedinec, ktorý si sám riadi svoj rozvoj. Aj počatý život (oplodnené vajíčko) má rovnaký status, pretože vývoj (program života) sa spúšťa počatím a označenie zygota (oplodnené vajíčko) a embryo sa používa len na rozlíšenie jednotlivých fáz vývoja, ktoré sú však rovnocenné.

Postoj medicíny je tak trochu schizofrenický.

Len tak si totiž možno vysvetliť situáciu, keď na jednej strane lekár zo všetkých síl bojuje o život dieťaťa, na druhej strane je však plod v rovnakom veku odsúdený na smrť.

Pohľad genetiky. Podľa zakladateľa modernej genetiky profesora Jéroma Lejeuna je dôležitý okamih počatia, keď sú potrebné a dôležité genetické informácie zhromaždené v jednej bunke. Počatý život je jedinečnou a komplexnou genetickou entitou. V DNA nového života, je viac informácií, než v piatich sériách encyklopédie Britannica.

Podľa J. Lejeuna je DNA uchovávaná systémom čiarových kódov. Plod a matka sú z pohľadu genetiky dvaja odlišní jedinci, dokonca imunitný systém matky ho považuje za cudzorodý organizmus a ak by nebol dômyselne chránený, pokúsil by sa ho zabiť. Ak zoberieme do úvahy, že v DNA počatého jedinca sú zakódované všetky talenty, vlohy, danosti a predpoklady, inými slovami identita, a tento život

sa organizuje a vyvíja autonómne, potom nie je rozdiel medzi osobou pred a po narodení.

Pohľad biológie. Okamihom počatia sa spustí proces (vývoj), ktorý je v súlade s DNA a tento proces je nepretržitý. Všetko je podriadené tomuto vnútornému zákonu. Hoci organizmus prechádza vývojovým štádiom, od jednoduchých foriem až po zložité formy, zachováva si svoju identitu. Biologickým centrom nového života je totiž od začiatku DNA, ktoré špecifikuje jeho individualitu. Cez tento jedinečný kód vníma biológia tento organizmus ako špecificky ľudský.

SPOLOČENSKÉ VEDY

Pohľad psychológie. Prenatálna psychológia sa zaoberá skúmaním vplyvu prostredia, v ktorom sa matka pohybuje, a tiež jej psychického stavu na vývoj a psychický stav dieťaťa. Predmetom výskumu je aj striedanie fázy bdenia a spania u dieťaťa, ale aj vnímanie bolesti a citový život.

Pohľad práva. Základné právo, ktoré platí pre každého človeka – právo na život, musí platiť aj pre nový život, ktorý sa síce vyvíja do plnosti, ale už je príslušníkom ľudského rodu. Niektorí dokonca zdôrazňujú právo na podmienky (prostredie), ktoré dieťaťu umožnia vývoj (výchovu) v normálnej spoločnosti a v prostredí rodiny.

Ak je však právo v rukách ľudí, ktorí nemajú v úcte prirodzené právo, nemajú zábrany umožniť násilné ukončenie tehotenstva. Príkladom legislatívnej zmeny môže byť *zákon o nenarodených obetiach násilností*, ktorý pla-

» » »

tí v USA od roku 2004 a na základe ktorého sa vražda tehotnej matky považuje za dvojnásobnú vraždu.

Pohľad etiky. Žijeme v časoch, keď sa uplatňujú rôznorodé etické systémy, ktoré sa navzájom spochybňujú. Ak sme však vo všeobecnosti citliví na vraždu dospelého človeka, mali by sme rovnako posudzovať aj vraždu počatého človeka.

Ak by sme v duchu zlatého pravidla etiky *nerob druhému to, čo nechceš aby robili tebe*, položili otázku, či je niekto za násilné ukončenie tehotenstva, asi nikto by nebol za, lebo by si tým vyriekol ortieľ smrti.

Napriek etickým systémom stojacim na rôznych hodnotách, dokážeme napriek empirickému ohraničeniu vymedziť isté pochybnosti. Nakoniec už samotná pochybnosť niektorých organizácií a ich priaznivcov o okamihu, kedy je človek človekom, a neschopnosť empirických vied dokázať, kedy človekom nie je, nás stavia do situácie, keď je dôležité postaviť sa za život. V prípade pochybností za život, tento eticko-právny princíp z doby starého Ríma, stavia právo na život nad právo na smrť, a preto v okamihu po-

chybnosti kladie dôraz na obhajobu života.

Na obhajobu tohto postoja sa používa aj príklad lovca v lese, ktorý počuje šuchot v kroví, ale keďže je tma, nemá istotu, čo sa skrýva v kroví, navyše kontúry, ktoré sa postupne vynárajú, čoraz väčšmi pripomínajú človeka. A tak vzniká otázka: Má tento lovec právo vystreliť? Nemal by sa najskôr pre istotu presvedčiť o tom, kto či čo sa skrýva v kroví?

Na základe vyššie uvedeného sme dospeli k názoru, že postoj vied v tejto otázke je jednoznačný a že ľudský život by mal byť chránený od počatia po prirodzenú smrť. Takisto sme presvedčení, že od prvého okamihu je táto entita osobou, s vlastnou identitou a s racionálnou prirodzenosťou – má v sebe princíp, ktorý ju usmerňuje a tento princíp nie je náhodný.

MARIÁN BEDNÁR, TOMÁŠ HUPKA

Bolesť plodu

V roku 1984 americký prezident Ronald Reagan povedal tieto slová: „*Keď sa nenarodeným deťom berie život, často cítia bolesť, dlhú, agonizujúcu bolesť.*”

Na tieto jeho slová reagovali odborníci vyhlásením, v ktorom sa píše, že je uznávaným vedeckým faktom, že aj nenarodený alebo predčasne narodený člen ľudského rodu je vysoko komplexným, cítiacim a fungujúcim individuálnym organizmom. Rovnako tak je dokázané, že odpovedá na podnety a že schopnosť cítiť a reagovať na bolesť nie je niečím, čo by sa rozvinulo až pri narodení.

Za pomoci ultrazvuku, fetoskopie, EKG a EEG bolo dokázané, že plod reaguje na bolesť, zvuk, dotyk, zmenu intenzity svetla v maternici, teplo, chlad a chuť (zloženie plodovej vody). Tieto slová nič nestratili na aktuálnosti, napriek tomu, že pôvodne boli napísané na podporu šesťmesačného plodu. Odvtedy sa však technológia posunula ďalej a dnes vieme, že citlivosť na bolesť a reagovanie na podnety sa objavujú oveľa skôr.

Tento dokument podpísalo spolu 26 osobností z lekárskeho prostredia -bh-

Nemala sa narodiť, tleskal jej Kongres

Povešť americkej Snemovne reprezentantov možno nie je vždy najlepšia, no nedávno prejavila úctu krehkému životu. Dala standing ovation jednoročnému dieťaťu, o ktorom lekári s istotou predpovedali, že už v maternici alebo krátko po narodení zomrie.

Kongresmanka Jaime Herrera Beutlerová priviedla svoju malú dcéru Abigail Rose do Snemovne spolu s lekárkou, ktorá odmietla prijať prevládajúcu diagnózu svojich kolegov.

Abigail sa považuje za prvé dieťaťko na svete, ktoré prežilo *Potterov syndróm*, zriedkavú chorobu, pri ktorej sa pľúca a obličky dieťaťa dostatočne nevyvinú dôsledkom nedostatku plodovej vody.

Po rozhovoroch s lekármi, ktorí tvrdili, že dieťa má len malú alebo žiadnu šancu narodiť sa alebo že sa krátko po narodení zadusí, Beutlerovci povedali: „*Modlíme sa za zázrak.*”

Nádej našli v Dr. Jessice Bienstockovej, riaditeľky programu praktickej stáže pre Oddelenie gynekológie a pôrodnictva v nemocnici Johns Hopkinsa. Bienstocková bola ochotná vyskúšať proces amniotinfúzie, počas ktorej sa na kompenzáciu nedostatku plodovej vody vstrekuje soľný roztok.

Rodičia postupne videli, že ich nenarodená dcérka na tieto injekcie reaguje. Abigail sa narodila 15. júla 2014 v iba 28. týždni tehotenstva. Vážila iba 0,96 kilogramu. „*Po pár minútach*

bolo jasné, že jej pľúca sú na dieťa narodené tak skoro veľmi dobre vyvinuté,“ opísala šťastná mamička.

Beutlerovci povedali, že Dr. Bienstocková a personál nemocnice boli „*ochotní bojovať za to, čo sa zdalo byť nemožné.*“ A boli úspešní. V Snemovni reprezentantov nedávno videli, že dieťaťko žije a je zdravé.

Predseda Snemovne John Boehner bol dojatý k slzám, keď spoznal Dr. Bienstockovú, ktorá navštívila Snemovňu. „*Počas svojej kariéry odrodila viac ako 1 000 detí a jedno z nich je nám veľmi dobre známe,*“ povedal lámajúcim sa hlasom: „*Je to Abigail Rose Beutlerová, dcéra našej priateľky,*“ a ukázal na kongresmanku Beutlerovú, ktorá na rukách držala Abigail.

Beutlerová s dieťaťom zamávali, keď snemovňa prepukla do standing ovation.

J. Boehner na záver poďakoval všetkým lekárom a zdravotníckym pracovníkom, ktorí zachraňujú životy detí.

Beutlerovci dúfajú, že aj iné deti dostanú takú šancu, akú mala ich malá dcérka. „*Bolo viac lekárov, ktorí nám hovorili, 'nie' ako 'áno' a sú ďalší rodičia, ktorí majú podobné skúsenosti,*“ povedala kongresmanka Beutlerová.

-r-/LifeSiteNews

Svedectvo bývalej majiteľky potratových kliník o prepracovanom predaji interrupcií

Odkryla oponu krvavého kšeftu

CAROL EVERETT viedla šesť rokov interrupčné kliniky. Počas jej kariéry sa tam vykonalo asi 35-tisíc interrupcií. V súčasnosti je pro-life aktivistkou a ľudom približuje ako fungoval jej „biznis“.

Bývalá majiteľka interrupčnej kliniky, ktorá v roku 1973 sama podstúpila umelý potrat, ozrejmuje, ako sa plánuje sexuálna výchova pre deti a mládež tak, aby od skorého veku začali byť sexuálne aktívni. Cieľom je „vyprodukovať“ čím viac nechcených tehotenstiev, ktoré vedú k finančnému zisku z predaja interrupcií.

Biznis s interrupciami sa pre Carol začal, keď pracovala pre muža, ktorý vlastnil štyri interrupčné kliniky. Dve z nich viedla ona samotná. Keďže túžila stať milionárkou a po tom, čo sa s ňou dotýčny majiteľ kliník nechcel podeliť o zisk, „ukradla“ mu doktora a založila si vlastnú kliniku. Jej cieľom bolo otvoriť päť kliník.

ZISK 25 DOLÁROV

Prvý mesiac uskutočnila klinika 45 interrupcií, posledný mesiac, v ktorom Carol viedla kliniku, ich bolo už 545. Prezrádza, že „biznis plán“ mala nastavený tak, aby sa v roku 1983 na jej piatich klinikách vykonalo 40 000 potratov, čo by predstavovalo príjem milión dolárov.

Prečo si Carol pamätá tieto čísla? „Lebo môj zisk bol 25 dolárov z každej interrupcie,“ vysvetľuje.

Aby dosiahla svoj zisk, potrebovala interrupcie predávať. A ako prebieha predaj „tohto produktu“?

Podľa Carol hlavným cieľom bolo predáť tri až päť interrupcií dievčatám vo veku 13 až 18 rokov. Prečo práve uvedený vek? „Lebo ak je pre takéto mladé dievča od mladosti interrupcia spôsob antikoncepcie, tak s tým bude pokračovať aj počas dospelého veku. Preto bolo dôležité dostať sa k nej včas,“ vysvetľuje Carol.

Skorú sexualizáciu dievčat je možné dosiahnuť, ak sa zlomí ich prirodzená hanblivosť. „Vzdialiť ich rodičom a ich hodnotám, aby si sa ty stal expertom v ich živote,“ ozrejmuje ďalej Ca-

rol. A uvedený cieľ sa dá dosiahnuť práve sexuálnou výchovou.

ZVRÁTENÁ VÝCHOVA

Častým argumentom, ktorý sa využíva na obhajobu sexuálnej výchovy je fakt, že „tie decká“ by nemali mať sex, ale ony ho aj tak budú mať, tak prečo ich nenaučiť bezpečnému sexu.

Carol však poukazuje na to, že naše deti neučíme, ako majú bezpečne jazdiť autom, keď sú opité. Namiesto toho im dávame morálny príkaz, aby neboli opité, keď jazdia autom, pretože sa môžu zabiť. „Prečo je potom tak málo dôslednosti v oblasti sexuality?“ pýta sa Carol.

Sexuálna výchova interrupčného programu sa začína v materskej škole. Využíva sa fakt, že takmer každá rodina má osobitné pomenovanie pre pohlavné orgány. Vychovávateľia sa preto zvyknú pýtať detí, „ako vám rodičia nazvali to, čo máte medzi nohami?“ Keď to deti pomenovali, prednášatelia uviedli jeden názov, čím sa spochybnil fakt o informovanosti rodičov.

Deti v prvom, druhom a tretom ročníku nezaujímajú druhé pohlavie. Môžeme hovoriť o latentnom období. V štvrtom ročníku sa však už deti povzbudzujú k masturbácii osamote, a potom neskôr v skupinách štyroch až piatich detí rovnakého pohlavia. „Neviem, ako to súvisí s interrupciou, ale aj tak sa to deje,“ uvádza C. Everett.

Keď sú deti v 5. a 6. ročníku, je ľahké dosiahnuť, aby sa smiali na hodnotách svojich rodičov. Je ľahké argumentovať, že ich hodnoty sú šialené a strašné. Vtedy stačí povedať: „Nepomohli by vám, keby ste mali mať sex. Tu je naša vizitka, príďte za mnou.“

Podľa Carol mnohé dievčatá skutočne prišli. Dostali antikoncepčné tabletky, ktoré bolo potrebné brať každý deň v rovnakú hodinu. Vedeli však, že neexistuje pubertárak, ktorý by čokoľvek urobil každý deň v rovnakom čase.

Štatistiky tiež poukazovali na fakt, že ak dievča užíva antikoncepciu, jej sexuálna aktivita stúpne z nuly na jeden pohlavný styk za týždeň. Keďže tabletky nefungovali, dievčatá prichádzali na kliniku.

Ďalším dôvodom, ako bolo ľahko dosiahnuť tehotenstvo, bola skutočnosť, že „rodinní poradcovia“ rozdávali menej kvalitné až nekvalitné kondómy.

PREDAJCOVIA POTRATOV

Nuž a keď dievča oťarchavelo, hneď bol pripravený poradca, „v skutočnosti však predajca,“ vysvetľuje Carol.

Jeho úlohou bolo predniesť obrovské množstvo argumentov, prečo podstúpiť interrupciu.

„Pamätajte si: títo kvázi poradcovia predávajú potraty! Nepredávajú, ako donosiť dieťa. Oni len predávajú potraty,“ upozorňuje Carol Everett a dodáva: „Potrat je doslova výrobok, ktorý sa šikovne uvádza na trh pre vystrašené mladé ženy.“

A to je ďalší zo zvrátených cieľov „poradcov“: vzbudiť v dievčati strach, ktorý má smerovať k podstúpeniu interrupcie. „A to je hlavným cieľom celého interrupčného biznisu. Čím viac interrupcií, tým väčší zisk. Nemôžem vám povedať čo i len jednu jedinou vec, ktorá sa deje v potratovej klinike, a vôbec v celom potratovom biznise, ktorá by nebola lož,“ vysvetľuje Carol Everett.

V súčasnosti je Carol Everett aktívna v pro-life hnutí. Publikuje, prednáša, organizuje, radí, vysvetľuje, no najmä odkrýva oponu interrupčného biznisu. „Vždy, keď pro-life aktivisti stoja pred interrupčnou klinikou, akoby začali v klinike svetlo. Vedú ľudí k zodpovednosti. V ten deň je aj menej pravdepodobné, že príde na potrat toľko žien, ako inokedy. Potratár, ktorý sa inak chváli počtom vykonaných potratov za deň, spomalí. Bojí sa vás,“ uzatvára Carol Everett.

Spracoval PAVOL PRIKRYL

M. Dobešová: Pojem spoločné dobro sa vytráca a akoby existovalo iba dobro jednotlivca

Je paradoxné, že vo svete vzrastá používanie antikoncepcie, no na druhej strane rastie aj počet interrupcií. Ako si vysvetľujete túto skutočnosť?

V európskom a svetovom meradle áno, 30% až 50 % z počatých detí sa nenarodí. Na Slovensku počet potratov klesá, čo je chvályhodné, ale na druhej strane súčasný životný štýl zameraný na jednotlivca ovplyvňuje iné ukazovatele, s ktorými sa nemožno chváliť. Ide o užívanie antikoncepcie, o deti narodené mimo manželstva.

Vo väčšine krajín je hranica na vykonanie umelého potratu dvanásť týždňov od prvého dňa poslednej menštruácie. Vo Francúzsku je možný potrat až do štrnásteho týždňa. Sedliacky rozum sa možno právom pýta, či sa vo Francúzsku z plodu stáva človek o dva týždne neskôr...

Vystihuje to dobu, ktorú žijeme. Základné ľudské právo – právo na život sa stalo vecou dohody a voľbou jednotlivca. Aj ústavný súd na Slovensku v roku 2007 rozhodol o práve na život na základe svojej interpretácie Ústavy SR. Ústava podľa ich rozhodnutia chráni živého človeka, nie plod. Plod podľa sudcov sa berie ako súčasť matky a je matkou chránený, nie pred matkou chránený. Živý človek sa považuje až od okamihu nadýchnutia, či svalového pohybu. Podľa tejto interpretácie matka môže vo svojom tele zabiť svoj plod (podľa mňa človeka), a nebude postihovaná za tento čin. Myslím si, že podľa tejto logiky je to jedno, či sa skupina zákonodarcov dohodne na dvanástom, štrnástom, dvadsiatom štvrtom týždni ukončenia života „plodu“.

Dnes sa láme podstata človeka

Je plná života a bojuje za život. Vychovala štyri deti a robí všetko pre to, aby sa narodilo každé počaté dieťa. Pro-rodinná aktivistka, predsedníčka Fóra života. MARCELA DOBEŠOVÁ.

Zástancovia potratov tvrdia, že vznik človeka ako ľudskej bytosti sa viaže na moment zrodu funkcií jeho vlastného mozgu, čo je zhruba 22. týždeň vývoja. Aj na Slovensku bolo úsilie umožniť interrupcie z genetických dôvodov do 24. týždňa ťarchavosti. Dá sa to chápať ako začiatok zbavovania sa hendikepovaných ľudí? Ako vidíte v tomto zmysle ďalší vývoj týchto úsilií?

Toto nie je začiatok zbavovania sa hendikepovaných ľudí. Toto je už spoločenská dohoda. Postihnuté deti sa už ani nerodia. Rastie počet potratov zo zdravotných dôvodov. Pri podozrení, že dieťa by mohlo byť postihnuté, že ne sa ponúka potrat. Aké percento by skutočne s potratených detí by bolo postihnuté, to sa nevie. Nie je to predmetom ďalšieho výskumu.

Mnoho príbehov žien, ktorým odporúčali lekári potrat, rozhodli sa pre život dieťaťa a dieťa sa narodilo zdravé. Ale mnohé sa zľakli a potrat podstúpili. Aj moje jedno vnúča podľa lekárov malo mať Downov syndróm a narodilo sa zdravé.

Podľa celosvetových štatistík Svetovej zdravotníckej organizácie každoročne otehotnie na svete približne 210 miliónov žien. Z týchto tehotenstiev sa asi 75 miliónov končí umelým potratom, spontánnym potratom alebo narodením mŕtvonarodeného dieťaťa. Interrupciou sa ročne končí viac ako 50 miliónov tehotenstiev, v Európe sa končí umelým potratom asi tridsať percent tehotenstiev. Prečo sa svet bráni nazvať tento proces genocídou?

Lebo si svedomie očistili slobodou voľby matky. Právo na život počatého dieťaťa a právo ženy na možnosť voľby sú ľudské práva, ktoré sú v protiklade. Aj terajšia celospoločenská diskusia k *Celoštátnej stratégii ľudských práv a slobôd* na Slovensku ignoruje

ľudské právo na život od počatia. Ako sa v pripravovanom dokumente píše, proces prípravy *Stratégie* priniesol pre nás niekoľko cenných zistení.

Nás, ktorí bránime práva počatého dieťaťa, podľa tvorcov stratégie polarizujeme a ostro rozhraničujeme agendu prioritného spoločenského záujmu a máme závažné limity brániace vzájomne zrozumiteľného dialógu. Ako sa v dokumente píše, nie sme „všeobecne pripravení odvodzovať úvahy od poznania, pochopenia, prijatia a rešpektovania hodnotových rámcov obsiahnutých v systéme právnych noriem SR a jej medzinárodných záväzkov“.

My sme presvedčení, že deklarované medzinárodné záväzky nie sú záväzky, ale majú len odporúčací charakter.

Na kampaň Centra pre bioetickú reformu *Stop genocíde*, ktorá pozostávala zo sérii šokujúcich, ale pravdivých fotografií, ktorých podstatou bolo prirovnanie vyše 1,4 milióna potra-

» »

Martin Hudáček: Pomník nenarodeným deťom

tov vykonaných na Slovensku ku genocíde, sa vzniesla z istých kruhov veľká kritika, dokonca sa hovorilo o popieraní holokaustu. Myslíte si, že ak nepomáha vysvetľovacia pro-life osвета, je drsným spôsobom podaná pravda o plode cesta k uvedomeniu si tragédie interrupcie?

Rozhodne Fórum života a CBR má spoločný cieľ – chrániť ľudský život od počatia až po prirodzenú smrť. Každý z nás má svoju cestu, ktorou dosahuje svoj cieľ. Kým budeme tolerovať násilie a bezcitnosť na tých, ktorí sa nevedia brániť, nečudujme sa, že tolerujeme silných, ktorí majú moc a peniaze.

Bernard Nathanson v slávnom dokumente *Nemý výkrik* hovorí, že interrupcia je v podstate riešenie sociálneho problému. Je, či nie je?

Možno ešte pred 30 rokmi, keď bol film nakrútený, by som súhlasila s Dr. Natansonom. Dnes je to už o ideológii, o nových ľudských právach. Práva LGBTIQ a ideológia rodovej rovnosti už dávno nerieši zrovnoprávnenie mužov a žien. Sexuálna revolúcia oddeľuje sex od lásky a berie ho ako „národný šport“.

Väčšina potratov sa však vykonáva v ekonomicky rozvinutých krajinách. Ako si vysvetľujete tento paradox?

Ide tu o bioetický zápas – antikoncepcia, umelé oplodňovanie a umelý potrat sú „právom“ ženy, sú dokonca predmetom financovania z verejných zdrojov, z našich daní. Pojem spoločné dobro sa vytráca a akoby existovalo iba dobro jednotlivca, ktoré sa však relativizuje. Nový životný štýl, v ktorom je „všetko dovolené“, odmieta uznávať akúkoľvek mravnú autoritu. Kresťanstvo a tradície áno, ale len mimo verejného sektora a dosahu škôl. Vytvára sa vlastný mravný kódex pre túto dobu. To je to, o čo dnes ide.

Zástancovia interrupcií vždy vyťá-

Časovo náročný život pro-life aktivistky: konferencie, prednášky, besedy, stretnutia...

hujú „právo“ ženy rozhodnúť o svojom nenarodenom dieťati. Takmer nikdy sa však nespomenie otec. Logická otázka znie: Nemal by mať aj on na rozhodovanie rovnaké „právo“ ako žena, najmä teraz, keď sa toľko hovorí o rovnakých právach pre všetkých?

Je to len dôsledok tejto ideológie. Dnes sa láme podstata človeka tak, ako ho stvoril Boh. Ako muža a ženu ich stvoril. Žena sa postavila proti mužovi a muž sa postavil proti žene.

Podľa spoločenskej dohody žena rozhoduje o svojom dieťati, patrí len jej, potom sa nečudujeme, že muž nemá na dieťa právo.

Postabortívny syndróm sme sa venovali vo VOXe 5/2013. Pozrime sa však na dôsledky interrupcií aj z inej, umeleckej stránky. Ako na vás pôsobí skulptúra Martina Hudáčka *Pomník nenarodeným deťom*?

Milosrdenstvo, odpustenie, nádej.

Fórum života už niekoľko rokov pripravuje projekt *Sviečka za nenarodené deti*. Čo je cieľom projektu?

Hlavnou myšlienkou projektu *Sviečka za nenarodené deti 2014*, ktorý sa v týchto dňoch už dvanásť raz rozbieha, je spojiť spomienku na všetkých verných zosnulých, ktorú slávime 2. novembra, so spomienkou na nenarodené deti, ktoré zomreli pri umelom alebo spontánnom potrate. Kampaň má tri rozmery: duchovný, vzdelávací a praktický.

V modlitbách chceme pamätať aj na rodičov týchto detí, i na tých, čo vykonávajú alebo aktívne podporujú umelé potraty. Milosrdenstvo, odpustenie a modlitba sú cesta, ktorá je symbo-

lom tohto duchovného rozmeru.

Sprievodné osvetové aktivity projektu sú spojené so šírením úcty k životu v každej jeho fáze – od počatia až po prirodzenú smrť.

Momentom, ktorý spája duchovný rozmer kampane s praktickým, je symbolická sviečka, ktorú na pamiatku zomrelých nenarodených detí môžeme zapáliť a umiestniť 2. novembra v oknách našich domovov. Predaj sviečok s logom Fóra života v rámci verejnej zbierky, je základným zdrojom pre financovanie celoročných projektov, kampaní a aktivít zameraných na ochranu ľudského života a jeho dôstojnosti a na podporu rodiny, aby sa tieto kľúčové témy nedostávali na okraj záujmu spoločnosti, ale priamo do jej stredu.

Viete koľko ľudí zapáli sviečku za nenarodené deti?

Posledné dva roky sa minulo každý rok skoro 100 tisíc sviečok. Predpokladám, že tento rok to nebude menej. Vďaka podpore otcov biskupov informácia o celej kampani *Sviečka za nenarodené deti* sa rozširuje do viacerých farností.

Bez požehnania našich otcov biskupov a kňazov by duchovný rozmer celej kampane bol z našej strany len deklarovaný. Aj touto cestou im chcem vysloviť veľkú vďačnosť, že podporili túto aktivitu v našej spoločnej službe životu.

Máte informácie, či sviečku zapália aj ženy, ktoré podstúpili interrupciu?

Je to veľmi citlivá otázka. O jednej žene viem, že ju zapáli.

Za rozhovor ďakuje PAVOL PRIKRYL (Snímky: archív M. D. a FZ)

Akadémia rodiny

PRVÉ KROKY

Kurz pre všetkých rodičov, ktorí majú deti vo veku od 0 do 6 rokov
(vhodné aj pre budúcich rodičov)

ZAČIATOK KURZU: 26. októbra 2014 o 17.00 hod.

MIESTO: CENTRUM RAFAEL, Narcisová 5, Bratislava

CENA: 80 € / manželský pár

Možnosť prihlásenia na: www.akademiarodiny.sk

Kontakt: Združenie pre rozvoj rodiny, Donnerova 15, 841 04 Bratislava

info@akademiarodiny.sk

Moderná veda zvyšuje vieru na partnerku

Dve krídla

Nemecký teoretický fyzik a nositeľ Nobelovej ceny Werner Karl Heisenberg povedal: „Po skúsenostiach modernej fyziky náš vzťah k takým pojmom ako ľudský duch, duša, život či Boh, bude iný ako postoj, ktorý k nim malo 19. storočie.“

Snímka:net

V súčasnom svete, kde čoraz významnejšie miesto zaberá veda a jej vlastné modely myslenia, spôsob života a nové technológie, akoby *Boh a veda* patrili do tak odlišných svetov, že sa na prvý pohľad zdá, že sa vari ani nedajú zbližiť.

Ale naozaj len na prvý pohľad. Je totiž veľký paradox, že práve kvantová fyzika ukončuje karteziánsky dualizmus medzi hmotou a duchom. Heisenbergov princíp neurčitosti vytvoril pre vedcov, ale aj pre filozofov a teológov, akéhosi novodobého boha Janusa, ktorého starí Rimania zobrazovali s dvomi tvármi: zároveň sa pozeral dopredu aj dozadu. Kvantová fyzika nás totiž učia, že základné zložky hmoty, ako sú elektróny, sa nám raz ukazujú ako pevné zrnká pevnej hmoty, raz ako nehmotné vlnenie. A hoci si tieto dve podoby protirečia, predsa ich fyzik potrebuje obe naraz.

ROK 1927

Zdá sa, že vďaka kvantovej fyzike sa po rokoch, či priam storočiach, rozuzluje gordický uzol medzi vedou a vierou. Anglický astrofyzik Arthur S. Eddington dokonca určil čas tohto rozuzlovania: „Zo všetkých argumentov modernej vedy vyplýva záver, že pre rozumného vedca sa náboženstvo stalo prijateľné kedysi okolo roku 1927.“

Jeden z najväčších katolíckych mysliteľov 20. storočia Jean Guitton plne súhlasí s Eddingtonovým názorom: „Rok 1927 je jeden z najdôležitejších v dejinách moderného myslenia. Znamená odštartovanie metarealistickej filozofie.“ Je to totiž rok, keď Heisenberg predkladá svoj princíp neurčitosti, keď kano- nik Georges Lemaître, SJ, nazývaný aj otec big bangu, vysvetľuje teóriu rozpínania vesmíru, keď Einstein prichádza s teóriou jednotného poľa, keď de Char- din publikuje prvé časti svojho diela či Kodanský kongres oficiálne vyhlasuje vznik kvantovej teórie.

A J. Guitton sa oprávnene pýta: „Či nie je veľavravné, že epistemologické

(pozn.: týkajúce sa poznania) prevraty vyvolali práve muži vedy?“

Okrem toho, že je to veľavravné, práve „muži vedy“ odrúbili tzv. vedeckému svetonázoru, najmä priam ideologickému primitivismu vo forme floskuly: *Boh neexistuje, veda to dokázala*.

ÚLOHA FILOZOFOV

Dôsledky modernej vedy sú však nutne adresované aj filozofom. Aj oni sa totiž musia zamyslieť nad hlbokým významom prevratných zmien na vedeckom poli. Mali by poctivo hľadať odpovede na otázky: V čom sa veda podieľa na formovaní novej predstavy sveta? Čo sa nám pokúša sprostredkovať? Aké nové hodnoty ponúka?

Práve filozof J. Guitton tvrdí: „Imanentná realita, ktorú vnímame, zahŕňa transcendentný princíp, ktorý ju mal zrodiť.“ Podľa neho sú to práve dopady vedy do oblasti filozofie, ktoré „nám po

prvý raz poskytujú prostriedky na syntézu materializmu a spiritualizmu, na zmierenie realizmu a idealizmu“.

A práve vďaka modernej vede tu vzniká druhý paradox. Učenie sv. Tomáša Akvinského, ktorého už mnohí považujú za prekonaného, sa zrazu stáva vysoko aktuálnym. Bol to totiž on, kto sa ako prvý seriózne podujal nastoliť harmóniu medzi tým, čo sa *myslí*, a tým, čo sa *vie*, medzi aktom viery a aktom poznania. Harmóniu medzi Bohom a vedou.

O tejto harmónii hovorí aj sv. Ján Pavol II. v encyklike *Fides et ratio*: „Viera a rozum sú ako dve krídla, ktorými sa ľudský duch povznáša ku kontemplácii o pravde. Túžbu poznať pravdu a nakoniec poznať Boha, vložil do srdca človeka Boh, aby človek tým, že bude poznať a milovať Boha, mohol dospieť aj k plnej pravde o sebe samom.“

PAVOL PRIKRYL

Cena Fides et ratio

Už po piaty raz udelila Rada pre vedu, vzdelanie a kultúru pri KBS, ktorej predsedá ordinár Mons. František Rábek, ocenenie Fides et ratio (Viera a rozum). Ocenenie sa udeľuje za zásluhy o dialóg medzi vierou a vedou. Tento rok ju získali bývalý blízky spolupracovník svätého Jána Pavla II. Mons. Marcel Sánchez Sorondo (na obr.), ktorý je v súčasnosti kancelár Pápežskej akadémie vied vo Vatikáne, a prof. Emília Hrabovec, prodekan Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

Katolícka cirkev ním vyjadruje úctu vedcom, ktorí svojím pôsobením a vedeckou činnosťou prispievajú k dialógu vedy a viery. Zmyslom je motivovať ich pre výnimočné kresťanské svedectvo v tejto oblasti a vyjadriť dialóg vedy a viery, či viery a rozumu, ako vyplýva z názvu pápežskej encykliky, podľa ktorej je ocenenie pre vedcov pomenované.

Slávnostné laudatio k oceneniu Mons. Marcela S. Soronda predniesol prof. Jaroslav Pastorek, predseda SAV. Kancelár Pápežskej akadémie vied vo Vatikáne po ňom v slávnostnej prednáške pripomenul, čo bolo podstatou pre založenie akadémie a aké sú jej súčasné hlavné výzvy, pred ktorými stojí. Zdôraznil integráciu a využitia poznatkov z oblasti filozofie a aktívne využitie poznatkov z vedy.

K prof. Emílii Hrabovec, členke Pápežského výboru pre historické vedy, ktorá sa vo svojej prednáške zamerala na vatikánsku východnú politiku, na jednu z najdiskutovanejších tém súčasnej historiografie, vystúpil s laudačnou rečou prof. Róbert Letz.

-red- (Snímka: KBS)

J. Grygar: Vedecký pohľad na skutočnosť je nespochybniteľne zlučiteľný s vierou v Boha

Dialóg je nutný

Snímka: TV Noe

Pred časom poskytol známy český propagátor vedy, astronóm a astrofyzik JIŘÍ GRYGAR rozhovor *Rádiu Vatikán*. Uverejňujeme podstatnú časť rozhovoru.

Podávajú prírodné vedy celistvý obraz o realite?

Myslím si, že nie. Prírodné vedy majú svoj špecifický spôsob, ako poznávajú svet. Ten je na jednej strane veľmi účinný, ale na druhej strane práve tým je obmedzený. Prírodné vedy, veľmi populárne povedané, sú veľmi dobrým nástrojom, keď chceme odpovedať na otázky *ako* (*ako niečo funguje?*). Tam dosiahli veľký úspech a v tomto zmysle ide o dobré poznanie. Avšak prírodné vedy prekvapivo nie sú úspešné, keď chcú odpovedať na otázky, ktorým hovorím detské a ktoré sa začínajú klasickým slovíčkom *prečo?*, *prečo je to tak?*. V tej chvíli prírodné vedy obvykle mlčia alebo, ak vôbec dávajú nejakú odpoveď, tak nás nikdy priveľmi neuspokoja.

Kde teda hľadať odpoveď na otázku *prečo?*

To je práve ťažké. Keď sa pozrieme na históriu ľudstva, odpovede na tieto otázky prirodzene zaujímali našich predkov už v dávnoteke, ako aj v ďalších historických obdobiach. Ľudia na ne spočiatku odpovedali veľmi naivne. Celý rad mýtov, ktoré sa nám uchovali a ktoré sú historicky veľmi zaujímavé a vzrušujúce, je práve dôkazom toho, že ľudstvo na spomínané otázky hľadalo odpovede od nepamäti. Postupom času sa ukázalo, že existujú možnosti, ako na tieto otázky odpovedať. Podľa môjho názoru tak vznikla disciplína, ktorej sa možno pôvodne hovorilo prírodná filozofia a ktorá po-

tom prešla do filozofie v modernom zmysle slova, ale, prirodzene, aj do teológie.

Je súčasný vedecký pohľad na skutočnosť zlučiteľný s vierou v Boha a transcenciou vôbec?

O tom vôbec nepochybujem. To je práve dôsledok toho, čo som sa akurát pokúšal popísať – dlhý historický vývoj, ktorý mal svoje vrcholy i pády. Je známe, že boli obdobia, keď sa teológia s prírodnými vedami veľmi neznášali, ale na druhej strane boli aj také obdobia, keď sa znášali veľmi dobre. Takým obdobím bol napríklad vrcholný stredovek. O ňom si síce väčšina ľudí myslí, že bol „temný“, ale to je neobyčajne naivný výklad. V skutočnosti, ako každá iná historická epocha, tak aj stredovek mal svoje svetlé i temnejšie stránky. Keby sme len hovorili o tých „temnotách“, potom by práve novovek nedopadol najlepšie, najmä s ohľadom na to, čo sa odohrávalo v ani nie tak dávno uplynulom dvadsiatom storočí.

Ale práve v zmienenom dvadsiatom storočí nastal zvrät vo vzťahu medzi prírodnými vedami a náboženstvom či náboženskou vierou. Ešte do devätnásteho storočia víťazilo úplné oddelenie prírodných vied a náboženstva, a to až v nepriateľskom zmysle slova. Niektorí sa dokonca domnievali, že pokrok prírodných vied nakoniec náboženstvo vytlačí. Je však paradoxné, že úspechy prírodných vied, ktoré sa často považovali za menejcenné, a úspe-

chy teológie v dvadsiatom storočí pripravili pôdu pre terajšiu novú syntézu. Vo svete sa na tejto „syntéze“ veľmi pracuje, u nás tak trochu.

Aj napriek tomu – zo sociologického prieskumu medzi špičkovými americkými vedcami vyplýva, že sa znižuje počet tých, ktorí veria v osobného Boha. Čo podľa vás spôsobuje tento trend?

Ťažko povedať, pretože človek do hláv takzvaných „špičkových vedcov“ nevidí. Závisí to však aj na disciplínach. So vzťahom medzi prírodnými vedami a náboženskou vierou sa ľahšie vyrovnávajú ľudia z odborov ako je matematika alebo fyzika. Väčšie problémy to robí tým, ktorí sa pohybujú v odboroch ako je chémia, a najmä biológia.

Takýto vzťah, či „nevzťah“, však môže byť aj prejav pýchy. Niektorí sa stal špičkovým vedcom a získal pocit, že má väčší patent na rozum než bežný nešpičkový vedec. To je však len moja domnienka, ktorú nemôžem nijako dokázať. Vyžadovalo by to zložitý experimentálny a analytický štatistický výskum. Každopádne je však isté, že jestvujú ľudia, ktorí sú oslnení tým, ako prírodná veda rýchlo napreduje, a myslia si, že už im teraz prináležia odpovede na všetky otázky. Myslím si však, že tak to nikdy nebude. A historická skutočnosť, ktorá trvá tisícročia, to dokazuje.

Niekedy sa v súvislosti so vznikom vedeckých teórií hovorí o takzvanom.

» »

„metodickým ateizmom“ ako o nevyhnutnom predpoklade, ktorý vedec-kú teóriu charakterizuje. Čo si o tom myslíte?

Takéto tvrdenia sa mi zdajú veľmi podivné. Keď človek aktívne pracuje na poli prírodných vied, nemôže mať v čase odborného bádania nijaké predsudky a to nijakým smerom: A ateizmus je rovnako nedobrý predsudok ako teizmus. Až vo chvíli, keď mám pred sebou vedecké výsledky, môžem sa nad nimi zamyslieť z filozofického hľadiska. Pochopiteľne, že potom už moje predpoklady hrajú istú rolu. Ale ak by som sa ocitol v situácii, keď by som v rámci vedeckého bádania už dopredu vedel, že musím preukazovať ateizmus alebo teizmus, to by som videl ako veľmi pochybné. Napokon, my sme u nás práve vinou totality, ktorú sme prežívali dlhé desaťročia, boli takémuto predsudku vystavení a videli sme, že to viedlo k zakrpateniu aj vedeckého bádania.

Domnievate sa, že je možný akýkoľvek „vedecký“ dôkaz o Božej existencii?

V prírodovedeckom zmysle slova nie je možný ani pozitívny dôkaz o Božej existencii, ani dôkaz negatívny o jeho neexistencii. Spôsob, ako môže vedec v porovnaní s inými ľuďmi väčšmi poznávať Boha, je práve v predmete bádania prírodnej vedy, čo je vlastne celý vesmír. Keď sa zoznamujeme s jednotlivými konkrétnymi úsekmi tohto bádania, nutne nám prichodia na um otázky, ktoré presahujú hranice prírodných vied.

Je možné veľký tresk považovať za tvorivý akt nejakej vyššej existencie?

Myslím si, že nie. *veľký tresk* (*big bang*) je len pracovný nástroj prírodných vied. Keď sa pýtame astrofyzikov, fyzikov či kozmológov, čo tým majú presne na mysli, zistíme, že tento pojem je značne neurčitý. A práve preto sa používa toto obrazné vyjadrenie. Tvorivý akt, ktorý veriaci človek môže prijať, a viac-menej mechanicko-materialistický akt *veľkého tresku* sú, obrazne povedané, v rôznych „poschodiach“ či úrovniach. Stvorenie v teologickom zmysle slova je oveľa hlbšie ako v samotnom okamihu *veľkého tresku*, ako aj kedykoľvek potom, pretože svet stále existuje a je udržiavaný v existencii. Veci sa teda nemajú tak, že by sa jedného dňa Pán Boh rozhodol, že stvorí svet, a potom sa oň prestal starať. A tu sa práve nachádzame pred teologickým zázrakom.

Snímka: AÚ-P

Vedec a teológ v dialógu: Dr. Jiří Grygar a kardinál Dominik Duka

Myslíte si, že je možný akýkoľvek medziodborový dialóg medzi prírodnými vedami a filozofiou alebo prírodnými vedami a teológiou?

Nielenže je možný, ale je dokonca úplne nutný. Ak by niektorá vetva ľudského poznania zoslabla, alebo dokonca uschla, bolo by to veľmi škodlivé.

Keď sa pozrieme na súčasnú svetovú scénu, vidíme, že dialóg prebieha na všetkých zmienených úrovniach. Je pomerne intenzívny, dokonca je tu silná podpora, aby prebiehal ešte intenzívnejšie.

Za rozhovor ďakuje Jan Regner, SJ/RV

Vedci o viere

Najnovšie výklady prírody podľa povrchnej formulky „samo od seba“ obsahujú priamo nezmyselný názor, že sa v prírode dejú veci náhodou alebo bez účelu. To by však znamenalo, že príroda sama je nezmyslom.

Eberhard Dennert, prírodovedec

Pretože som veľa študoval, mám vieru ako bretónsky sedliak. Keby som však študoval ešte viac, mal by som vieru ako bretónska sedlička.

Louis Pasteur, chemik, biológ a lekár

Dar duševnej sily pochádza od Boha, božskej bytosti, a ak sústredíme svoje myslenie na túto pravdu, naladíme sa na túto veľkú silu. Moja matka ma naučila hľadať všetku pravdu v Biblii.

Nikola Tesla, fyzik a vynálezca

Kto si myslí, že som ateista, je na veľkom omyle. Nevie si predstaviť skutočného vedca, ktorý by veril, že tento svet sa neriadi zákonmi rozumovej povahy. Veda bez viery je chromá, viera bez vedy je slepá.

Albert Einstein, fyzik

Boha nemožno dokazovať, Boha možno jedine cítiť v srdci.

Blaise Pascal, matematik a fyzik

Hrdo vyhlasujem, že som veriaci. Verím v silu modlitby. No neverím iba preto, lebo som veriaci katolík, ale aj preto, lebo som vedec.

Guglielmo Marconi, elektrotechnik a vynálezca

Náboženstvo a veda sú na základe mojich rozborov dve veľké príbuzné sily, ktoré ľudstvu umožňovali, umožňujú a umožnia napredovať. Obidve sú nevyhnutné. Nikdy nebude možné získať nejaké dôvody, ktoré by oddelili vedu a vieru od seba. Ten, kto nevie dať tieto dve veci do súladu si je sám na vine.

Robert A. Millikan, fyzik

Viera je viac ako presvedčenie

Gabriel Marcel v svojej knihe *Od názoru k viere* tvrdí, že existuje určitý prerod a teda rozdiel medzi názorom, presvedčením a vierou.

Podľa tohto francúzskeho filozofa a dramatika, ktorý sa považuje za zakladateľa katolíckeho existencializmu, to vyzerá takto:

1. je to môj názor, myslíte si o ňom, čo chcete. Lipneme na istom názore, udržíme sa ho: usilujeme sa ho obhájiť pred kýmkoľvek, aj keby som to mal byť ja sám – veď názor, ktorý je neobhájitelný, nie je opravdivým názorom;

2. názor je zdanie, ktoré má sklon premeniť sa v tvrdenie vďaka istému nedostatku reflexie – odohráva sa skôr v afektívnej rovine – dojem sa zmení na názor; prechod od „domnievam sa, že“, „každý vie, že“ je „médiá hovoria, že“.

NAJSKÔR SPOZNAŤ

G. Marcel hovorí, že veriť znamená nasledovať, a nasledovať neznamená podstúpiť, ale pridať sa k niekomu...

Viera je teda viac než len názor. Viera je áno Bohu, áno jeho plánu spásy. Biblická viera je prijatie zmluvy, ktorú Boh ponúka ľuďom. Viera, ktorú Boh žiada od človeka, je podobná viere, ktorú si navzájom venujú muž a žena a ktorá ich navždy zjednocuje.

Za normálnych okolností sa človek nesoobáša s prvým človekom, ktorého stretne na ulici, ale usiluje sa spoznať ho, odhaliť jeho dobré aj zlé stránky, až po dlhšom čase, keď je vnútorne dostatočne presvedčený, že toto je človek, s ktorým chce zostarnúť, až potom podniká ďalšie kroky.

Za normálnych okolností je to tak aj s našou vierou. Spoznáваме, kto je Boh, ako sa prejavuje v mojom živote, ako sa s ním cítim, čo mi dáva jeho prítomnosť, prehodnocujem, porovnávam, vnímam odozvu na moje slová a náznaky, a potom mu otvorím celé svoje srdce, celý svoj život, otvorím pred ním všetky tajné komnaty, nezostane nič skryté ani nepriznané, lebo môžem byť pred ním sám sebou, nebojím sa, že ma podrazí, lebo

viem, že ma miluje takého, aký som.

Áno, láska môže dostávať nové podoby, tá ľudská môže dokonca aj akosi vyvetrať, ba vyprchať.

Božia láska je pevná, stála, môžeme sa na ňu kedykoľvek naplno spoľahnúť, je verná, neprelietavá...

VIERA A VNÚTORNÉ PRESVEDČENIE

Na základe tejto analógie potom treba rozlišovať medzi teologickou vierou a vnútorným presvedčením v iných náboženstvách, ako nás na to upozorňuje dokument *Dominus Iesus*. „Mať vieru znamená pod vplyvom milosti prijímať zjavenú pravdu, ktorá umožňuje preniknúť do vnútra tajomstva, a jeho chápanie primeraným spôsobom podporuje, kým mať vnútorné presvedčenie v iných náboženstvách znamená prijímať celok skúseností a názorov, ktorý tvoria ľudské poklady múdrosti a nábožnosti, ktoré človek pri hľadaní pravdy vytvoril a uplatnil vo svojom vzťahu k božskému a absolútnemu. Nie vždy sa pamätá na toto rozlišovanie v súčasných diskusiách. Preto sa často teologická viera, ktorá je prijímaním pravdy zjavejanej jediným a trojosobným Bohom, chybné stotožňuje s vnútorným presvedčením v iných náboženstvách, ktoré je náboženskou skúsenosťou zatiaľ len hľadajúcou absolútnu pravdu, ale sa ešte neotvorilo Bohu, ktorý sa zjavuje“ (DI 7).

V otázke hľadania viery sa nám otvára celý komplex problematik odkazujúcich na ekumenizmus a medzináboženský dialóg. Napriek tomu, ba práve preto sv. Ján Pavol II. tvrdil, že „Cirkev je povoláná ohlasovať, že Kristus je naozaj živý, Boží Syn, ktorý sa stal človekom, zomrel a vstal z mŕtvych. On jediný je Spasiteľom každého človeka a celého ľudstva; ako Pán dejín neustále pôsobí v Cirkvi a vo svete cez svojho Ducha až do konca vekov.“

VIERA PODĽA FLORENSKÉHO

Viera v pravoslávnej cirkvi, je zameraná na riešenie problémov stvoreného sveta a má jeden hlavný cieľ – Boha. Ortodoxný teológ Pavel Florenski upriamuje pozornosť aj na lingvistický rozmer: slovo *pravda* je preložené ako *veritas*, kladie dôraz na právnu stránku termínu, resp. poukazuje na kontext večnosti v súlade s gréckym termínom.

Vo východnej ortodoxnej teológii sa pri teologickom diskurze vždy vychádzalo nielen zo skúsenosti jednotlivca, ale fokus vnímania je nasmerovaný na obsah – pravdy viery. Viera vo východnej pravoslávnej teológii sa vždy považuje za neoddeliteľnú od Božieho bytia, predstavuje stav človeka – stav jednoty s Bohom. Tento teologický význam v pravoslávnej cirkvi bol vždy chápaný v jednote s osobným a psychologickým.

TILlichOVE NÁZORY

Evanjelický teológ Paul Tillich tvrdí, že viera nemôže byť ani identifikovaná s určitou ľudskou funkciou, ani nemôže byť z nej odvodená, že nemôže byť splodená ani procesmi intelektu, ani úsilím vôle, ani hnutiami citu. Rovnako tak tvrdí, že viera zahŕňa všetky funkcie ducha, spája ich a podrobuje meniacej sa sile Božieho Ducha. Aj keď viera je „výtvorom“ Ducha Svätého, predsa žije v štruktúre ľudského ducha, v jeho funkciách a dynamike. Viera nepochádza od človeka, ale žije v ňom. Jeho pohľad je vzácne citlivý na pnematologický a antropologický rozmer. Ťažko sa mu však prijíma ekleziálny rozmer viery a „má problém“ s termínom *spoločenstvo viery*.

P. Tillich totiž tvrdí, že v cirkvách sa viera stáva náboženstvom, že sa viera v nich stáva dvojznačnou, ničivou a démonickou. Nezamlčuje však, že Cirkev je rovnako aj pomoc proti všetkým deformáciám viery.

Predkladá tri argumenty.

» »

PRVÝ ARGUMENT

Opiera sa o skúsenosť z ranej cirkvi, kde spočiatku vstupovali jednotlivci a bolo to ich existenciálne rozhodnutie. Všetci sa poznali a boli o sebe navzájom presvedčení, že tvoria spoločenstvo živej viery. Neskôr však začali do Cirkvi vstupovať masy ľudí vrátane, pre ktorých znamenala Cirkev viac náboženskú strechu, než spoločne zdieľaný subjektívny aktu viery. A tak úplne postačovalo spoločné vyznanie viery cirkvi. Jeho argument sa opiera o skúsenosť, že človek potrebuje emocionálne a sociálne útočisko a v cirkvi ho často nachádza bez toho, aby sa osobne identifikoval s obsahom viery. Uvedomuje si však aj to, že ľudia nie sú ideálni, že majú rozdielnu mentálnu a intelektuálnu výbavu, inú vôľu a inú skúsenosť z rodiny. Preto „nedokonalosť“ subjektívneho aktu viery nemôže byť prekážkou spoločenstva viery, lebo ono vie aj doplniť a často pomôcť člo človeku dorásť k plnšej a osobnejšej viere.

DRUHÝ ARGUMENT

Druhý argument proti *spoločenstvu viery* má charakter psychologický. Tílich chce síce vychádzať z historických vierovyznaní, ale pre neho najdôležitejším argumentom proti *spoločenstvu viery* je nevedomosť, fanatizmus, hierarchická arogancia a politické intrigy.

Nemôžeme do dôsledkov vylúčiť ani jeden z uvádzaných vplyvov na vieru, no napriek tomu cítiť z jeho argumentácie skôr absenciu pokory, ba možno zranenie. Prekáža mu, že vierou sa rozumie bezpodmienečné podrobenie sa náuke, ktorá postupne vznikala v priebehu dejín. Nemôžeme neprípustiť turbulencie pri formulovaní článkov viery, ale rovnako tak veríme, že hlavou Cirkvi nie je človek, ale Kristus a Duch Boží pôsobí pre nás niekedy nepochopiteľne, no vedie si svoju nevestu po strmých chodníkoch dejín spásy. Pre nás je mnoho ráz jednota v láske viac ako zanovité presadzovanie jedného pohľadu. Ale nikdy neprestaneme vyznávať, že *pravda nás vyslobodí* (Jn 8, 32b) a neohrozí našu intelektuálnu slobodu, keď prijme články viery ako ich naformulovala Cirkev.

TRETÍ ARGUMENT

Tretí argument proti *spoločenstvu viery* sa opiera o skúsenosť anti-svedectva a nejednoty spoločenstva. Ako môže existovať nejaké spoločenstvo viery, keď jeho členovia sú rozhádaní, rozorvaní kritikou a pochybnosťami.

A práve tu je cítiť veľkú dávku subjektivismu. Cirkev existuje tam a vte-

Ladislav Záborský: Modlitba – duša ponorená do svetla

dy, ak existuje odovzdávanie Ducha a Krista. Podstatou Cirkvi sú ani nie super vzájomné vzťahy (tie by mali byť dôsledkom), ale zrak upretý na tvorivé Slovo, ktoré ju založilo, ktoré zahŕňa dejiny, ale zároveň ich aj prekračuje. Práve preto, keď sa pozeráme na naše inštitúcie a spoločenstvá, „nepozeralen na problémy, ale na tajomstvo, ako sa Slovo uskutočňuje, ako sa stáva telom, ako slúžiť“ (G. Marcel). Sme stále na ceste, aj jednotlivci, aj cirkvi...

SME JEHO UČENÍCI

Niekedy sa môže javiť, že „kresťania“ sú ľudia, ktorí sa ocitli ako členovia určitej sedavej organizácie alebo majú status nejakej skupiny alebo inštitúcie, zatiaľ čo „učenici“ vyznievajú ako študenti (alebo *unlearners*), ktorí sú na nekončiacей ceste alebo si vzťah k Ježišovi Kristovi len hľadajú.

Za povšimnutie pri tejto príležitosti stojí, že slovo *kresťan* sa vyskytuje v *Novom zákone* presne trikrát a slovo *kresťanstvo* ani raz. Slovo *učeník*, nájdeme v Písme 263-krát. Keď teda hovoríme o svojej viere a o statuse veriaceho, bolo by vhodné identifikovať sa nielen s „členstvom v organizácii“, ale najmä s postojom učeníka Majstra.

Nasledovanie Ježiša Krista podľa sv. Jána Pavla II. zahŕňa „život, aký žil on, prijatie jeho odkazu, osvojenie si jeho spôsobu myslenia, prijatie jeho osudu a účasť na jeho poslaní, ktorým je Otco-v plán: pozvať všetkých do spoločenstva s Najsvätejšou Trojicou a do spoločenstva bližných v spravodlivej a bratskej spoločnosti.“

Tu však treba pripomenúť aj dynamiku osvojenia viery a jej rastu: „*Kresťanstvo a vieru nedostaneme do seba medikamentózne alebo nevyrastie v nás instantným spôsobom, ale len poctivým vzťahom k Ježišovi Kristovi ako ku kráľovi a plnosti života.*“

Preto diagnóza doby, ktorú stanovil ortodoxný teológ Florovski, sa zdá zá-

sadná a vnímaná ako pastorálna výzva: „*Skutočná príčina modernej tragédie nie je fakt, že ľudia stratili svoje presvedčenia, ale v tom, že opustili Krista.*“

VÝZVY SVÄTÉHO OTCA FRANTIŠKA

Pluralitná spoločnosť sa stala kultúrne heterogénnou a hľadá kľúč k nevyhnutnej integrácii. A práve v takejto dobe je Cirkev povolaná nie zabráňovať kultúrnym transformáciám, ale odovzdávať vieru.

Druhý vatikánsky koncil prehovoril o pôsobení Cirkvi prorocky, ale ako každé prorocké slovo potrebuje čas na pochopenie a prijatie, tak aj slová Druhého vatikánskeho koncilu potrebujú čas, aby vynikla moc Božieho Ducha. Lebo aj Božia vôľa sa realizuje v čase (porov. Ga 4, 4). Až s odstupom môžeme pozorovať, čo nám Druhý vatikánsky koncil priniesol, aké ovocie môžeme zbierať a ako sa nanovo ponoriť do jeho odkazu, aby sme mu rozumeli, aby sme sa stávali Kristovými učeníkmi tu a teraz.

Svätý Otec František v dokumente *Evangelii gaudium* hovorí o kríze spoločenskej angažovanosti. Na jednej strane chváli úsilie o vyšší blahobyť, napríklad v oblasti zdravia, vzdelania a komunikácie. Na strane druhej vidí, ako je človek pokladaný za predmet bezbrehého konzumu, ktorého možno použiť a zahodiť. Preto konštatuje, že kultúra blahobytu nás anestetizovala. Opakovane zdôrazňuje potrebu väčšej solidarity. Pápež František odporúča dlhodobé projekty evangelizácie kultúry, ktoré majú mať za cieľ očistiť, uzdraviť a pomôcť dozrievať. Osobitne spomína mestské kultúry, ktoré sú multikultúrnym prostredím. Práve tu musí byť Cirkev prítomná v dialógu, aby zasiahla najhlbšie jadrá mestskej duše a snažila sa viac integrovať izolovaných.

ZDENO PUPÍK

Komunistická moc sa bála dôsledkov povýšenia Mons. Eduarda Nécseya na kardinála

Znemožnený purpur

Koncom leta 1962, pod vplyvom Kremľa, ktorý sa rozhodol využiť zmenenú situáciu na vlastné politické ciele, prevážili aj v komunistickom Československu argumenty v prospech otvorenia rokovaní so Svätou stolicou.

Režim si od nich v prvom rade sľuboval výhody na medzinárodnej úrovni, príležitosť zvýšiť dôveryhodnosť komunistického systému a „progresívnych“ síl v zahraničí, rozšíriť možnosti prieniku do medzinárodných katolíckych štruktúr, posilniť autoritu skompromitovaného Mierového hnutia katolíckeho duchovenstva a prostredníctvom nových cirkevných nominácií si zabezpečiť prítomnosť spoľahlivých ľudí na čele diecéz. Tieto očakávania stáli za rozhodnutím stranického vedenia súhlasiť s účasťou troch katolíckych biskupov na Druhom vatikánskom koncile.

Pápež Ján XXIII. využil príležitosť prítomnosti biskupov z Československa v Ríme a po porade s kardinálmi členmi Kongregácie pre mimoriadne cirkevné záležitosti sa rozhodol predložiť Prahe návrh na rokovania.

Biskup Eduard Nécsey odpovedal po návrate z koncilu ministrovi školstva vatikánske *Pro memoria* s návrhom hlavných tém rokovaní. Predsedníctvo Ústredného výboru Komunistickej strany Československa sa rozhodlo, že podávanú ruku neodmietne, ale rokovania bude viesť zdĺhavo a „klásť určité podmienky“, vyhýbajúc sa dohodám a dávajúc najavo, že dohodu nepotrebuje štát, ale Cirkev.

NEPRIJATEĽNÍ SLOVÁCI

Príznačným pre komplexnú situáciu v Československu bolo odmietnutie Predsedníctva ÚV KSČ rokovať s Vatikánom prostredníctvom slovenských biskupov.

V tomto rozhodnutí sa ideologická nenávisť a obavy z možného posilnenia verejnej pozície Cirkvi spájali so snahou podnecovať spory a trhliny vo vnútri Cirkvi resp. medzi miestnou cir-

kvou a najvyššou cirkevnou autoritou, s historickými protikatolíckymi a protirímskymi resentimentami dlhodobo prítomnými v českom prostredí a s úvahami národno-politického charakteru, predovšetkým s úsilím neposilniť slovenský katolicizmus, považovaný nielen za nebezpečného ideologického odporcu, ale oprávnené či neoprávnené aj za potenciálnu oporu slovenských národných požiadaviek.

*Kardinál sídliaci
v starobylej Nitre
by sa stal symbolom
trpiacej Cirkvi
na Slovensku
a veľkou posilou
slovenského katolicizmu.*

Na rozdiel od poľskej situácie, kde mohol kardinál Stefan Wyszyński vytvoriť, aj keď fragilný, modus vivendi s režimom na základe spoločných národno-patriotických záujmov, na katolíckom Slovensku takáto možnosť vo vzťahu k československému komunistickému štátu neexistovala. Príznačné bolo, že Predsedníctvo ÚV KSČ inštruovalo československú delegáciu, v ktorej, mimochodom, nebol žiaden slovenský člen, aby systematicky „kritizovala Nécseya“, to jest, usilovala sa kompromitovať najsilnejšiu osobnosť medzi na slobode žijúcimi biskupmi.

ŤAŽKÉ JEDNANIA

Rokovania v rokoch 1963 až 1967 sa ukázali byť veľmi ťažkými. Československí delegáti odmietali akékoľvek ústupky a akceptovali iba to, čo im poskytovalo jednostranné výhody a poškodzovalo ich protistranu. Mons. Agostinovi Casarolimu bola už od začiatku

zrejma doktrínalna nezlučiteľnosť medzi stanoviskami oboch delegácií a nespoľahlivosť komunistických kontrahentov, nevidel však inú alternatívu, ako pokračovať v rokovaníach.

Menej evidentnou sa zdá byť odpoveď na otázku, či a do akej miery Mons. A. Casaroli poznal skutočné mocenské vzťahy a charakter pražských rozhodovacích procesov. Súdaci podľa jeho diplomatickej korešpondencie sa zdá, že mu napriek nespochybniteľnej diplomatickej skúsenosti trochu unikala vnútorná rôznorodosť republiky, napätia, ktoré vyplývali z prienikov medzi politickou, náboženskou a národnou rovinnou problematiky, ale aj skutočná identita jeho rokovacích partnerov.

Jedným z dvoch hlavných protagonistov, s ktorými sa v priebehu šesťdesiatych rokov stretával a ktorého nazval „pán Trávníček“ a považoval za „intelektuála v rámci tejto dvojice“, bol v skutočnosti náčelník tretej správy (politická kontrarozviedka) ministerstva vnútra podplukovník Miloslav Košnar, ktorého jediná „kompetencia“ v náboženských záležitostiach spočívala v odhaľovaní a likvidácii „ideologického nepriateľa“.

OBMEDZENÉ ROKOVANIA

Mons. Casarolimu sa často vyčíta, že zredukoval komplexné a zložité náboženské otázky výhradne na problém menovania biskupov. Je pravda, že vatikánska diplomacia, usilujúca sa zabrániť tomu, aby rokovania stroskotali skôr, než by začali, bola ochotná „odložiť“ na neskôr niektoré pálčivé témy.

Tiež je však pravda, že Mons. Casaroli začínal všetky diplomatické stretnutia prednesom dlhého katalógu požiadaviek. Napokon sa však musel zmieriť s tým, že československá strana odmietala prehodnotiť svoje cirkevné zákonodarstvo a politiku. Svätej stolici teda neostalo iné, ako obmedziť roko-

» »

vania na čiastkové problémy, predovšetkým problém riadenia diecézy, ktoré už bolo v šesťdesiatych rokoch takmer paralyzované, a preto jeho riešeniu aj Mons. Casaroli právom prisudzoval kľúčovú úlohu.

Rokovania v šesťdesiatych rokoch sa skončili prakticky bez výsledku. Výriešenie „prípady Beran“ bolo v skutočnosti úspechom Československa, ktoré sa odchodom arcibiskupa do exilu zbavilo medzinárodnopoliticky aj vnútropoliticky čoraz neprijemnejšieho problému. Režim súhlasil s verejným uznaním biskupského úradu Mons. Františka Tomáška a s jeho vymenovaním za apoštolského administrátora pražskej arcidiecézy. Za to však získal možnosť odstrániť nežiaduci vplyv slovenských biskupov bez toho, aby sa musel obávať nového správcu pražskej arcidiecézy, ktorého v tom čase považoval za nevýrazného člena Mierového hnutia katolíckeho duchovenstva.

NIE POVÝŠENIU

V rokoch 1966-1967 stroskotalo aj úsilie pápeža Pavla VI. vymenovať biskupa Eduarda Nécseyu za kardinála. Dôvody, ktoré hovorili v prospech Nécseyovho povýšenia, boli početné a vážne: predovšetkým to boli osob-

nostné kvality rozvážneho, asketicky žijúceho, ale vzdelaného biskupa, oddaného pápežovi a Cirkvi a s jasným teologickým myslením, ktorého si vážili spolubratia vrátane veľkých postáv ako kardináli Döpfner, Frings, Wyszynski či König a milovali veriaci.

Mons. E. Nécsey sa síce dokázal vy-

hnúť otvorenému konfliktu s komunistickým režimom, ale mu ani v ničom podstatnom neustupoval. Predpokladalo sa, že jeho kardinálsky klobúk by veľmi posilnil sebavedomie a odvahu katolíkov v komunistickom štáte, demonštroval starostlivosť pápeža o veriacich za Železnou oponou a vytvoril nespochybniteľnú autoritu, ktorá by mohla ľahšie čeliť štátu aj prerožimnému Mierovému hnutiu katolíckeho duchovenstva.

Osobitný význam malo mať menovanie pre Slovákov: kardinál sídlia-ci v starobylej Nitre by sa stal symbolom trpiacej Cirkvi na Slovensku, príslubom skorého ustanovenia slovenskej cirkevnej provincie a veľkou posilou slovenského katolicizmu.

Práve tieto očakávané následky Nécseyovho povýšenia, ktoré si vedel ľahko vypočítať aj komunistický režim, však podľa prístupných historických svedectiev vyvolali jeho veľký odpor a Nécseyovo povýšenie znemožnili.

EMÍLIA HRABOVEC

(Časť príhovoru *Vatikánska východná politika a Slovensko 1963-1978* pri príležitosti udelenia Ceny Fides et Ratio) (Snímky: archív)

NOVEMBER 89: 25 ROKOV PO

PROGRAM PODUJATIA HANUSOVE DNI 2014

PREŠOV 7. 11. (piatok):

Téma: 25 rokov bez neslobody?

BEZ REGISTRÁCIE VSTUP VOĽNÝ

10,30 Premietanie historického dokumentu Acton Institute o koreňoch demokracie **Zrodenie slobody** (Birth of Freedom) pre študentov gymnázií Gymnázium sv. Moniky, Prešov (iba pre študentov)

14,00 Putovanie po miestach pamäti v Prešove pod vedením odborného lektora **Stretnutie pri soche slobody pred UNIPO, ul. 17. novembra – pre verejnosť**

16,30 25 rokov bez neslobody? Neformálna diskusia s otvoreným koncom **Divadlo Alexandra Duchnoviča, veľká scéna – vstup voľný**

Andrea Turčanová, otvorenie podujatia; diskutovať budú:

Roman Joch, riaditeľ Občanského inštitutu a bývalý poradca premiéra, Praha

Janka Žitňanská, poslankyňa Európskeho parlamentu

Piotr Bajda, pracovník Ústavu politických vied Poľskej akadémie vied, Varšava

František Neupauer, riaditeľ OZ Nenápadní hrdinovia

Jaroslav Varchola, riaditeľ OZ Myslíme teda som, a ďalší...

Hudobný hosť: skupina Sion (Snina)

SPIŠSKÁ KAPITULA, 8-9. 11 (sobota/nedeľa)

REGISTRÁCIA

www.forumprekulturu.org

Spišský seminár / Budúcnosť konzervativizmu v postkomunistických krajinách

9,00 Ľuboslav Hromják Slovenská tradícia konzervativizmu

10,00 Roman Joch Čo je to konzervativizmus a jeho budúcnosť (pohľad z ČR)

11,30 Milan Krajniak Budúcnosť konzervativizmu (pohľad zo Slovenska)

14,30 Piotr Bajda Budúcnosť konzervativizmu (pohľad z Poľska)

16,00 Panelová diskusia hostí (Joch, Krajniak, Bajda, Hromják, Duda)

19,00 Wszystko inaczej (Poetické pásmo Silvie Kaščákovéj)

20,00 Człowiek z nadziei: premietanie filmu o Lechovi Wałęsowi + diskusia

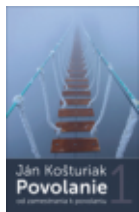
Nedeľa 9,00 Sv. omša, prezentácia študentských esejí a prehliadka Kapituly

Konrad
Adenauer
Stiftung

Nad novou knihou Jána Košturiaka *Povolanie 1*

Porozumieť sebe samému

„Povolani sme, aby sme splnili niečo, čo nikto iný za nás splniť nemôže,“ píše Zoltán Demján v úvode knihy JÁNA KOŠTURIAKA *Povolanie 1* s podtitulom *Od zamestnania k povolaniu*.

V posledných dvoch dekádach akoby sa roztrhlo vreco nielen s kuchárskymi knihami od rôznych celebrit a celebritičiek zo všakovakých šou, ale aj s knihami plných „zaručených“ návodov ako byť krásny, úspešný, šťastný, bohatý...

V záplave „odskúšaných a zaručených receptov na...“ sa na slovenskom knižnom trhu objavila zaujímavá kniha od Jána Košturiaka. Aj keď je publikácia „venovaná všetkým ľuďom, nielen mladým, ktorí hľadajú svoju vlastnú cestu a povolanie“, nie je to návod na úspech a bohatstvo v súčasnom ponímaní. Autor totiž ponúka texty, ktoré zväčša vedú k zamysleniu a následnému kladeniu otázok.

MILENIÁNOM

Ján Košturiak venoval knižku „predovšetkým mladým ľuďom, takzvaným mileniánom, ktorí prišli na svet medzi rokmi 1980–2005“. Ide o tzv. digitálnu generáciu. A hoci autor upozorňuje, že kniha je nielen pre mladých ľudí, počas jej čítania však treba mať stále na mysli, že primárne je venovaná práve generácii, „ktorá používa prsty viac na ovládanie klávesníc a tabletov ako na držanie písacieho pera, ktorá má svoj vlastný jazyk, formovaný televíziou, internetom a esemeskami“. Tento pohľad je veľmi dôležitý, pretože ponúkané texty a reflexie môžu vyznieť trochu mentorsky, trochu školometsky a v konečnom dôsledku aj tak trochu lacno. A to by sme nespravodlivo ublížili nielen autorovi, ale najmä úmyslu a poslaniu knihy.

POVOLANIE AKO POSLANIE

Aj keď názov *Povolanie* môže zväčšať k predstave, že kniha je akýsi poradca pri voľbe povolania, podtitul *Od zamestnania k povolaniu* posúva celú publikáciu na inú, a nebojme sa to povedať – vyššiu úroveň. „Boh nás povoláva do spolupráce na jeho obrov-

skom diele,“ píše J. Košturiak. A preto v nádeji ponúka svoje texty, aby najmä „mileniánom“ pomohli pri hľadaní vlastnej cesty, aby mohli „prežiť pekný život, ktorým obohatia tento svet“.

A práve pohľad cez prizmu onoho Božieho povolania, ak chceme – poslania človeka tu na zemi, dodáva knihe transcendentný rozmer. Nie je to pokus mystika urobiť z každého človeka svätca, ale túžba praktizujúceho kresťana-katolíka pomôcť stať sa každému slušným, dobrým a spravodlivým človekom. A odtiaľ je už len krôčik k svätosti... J. Košturiak nechce „prerábať“ ľudí na svätcov, skôr chce ukázať, že len dodržiavanie univerzálnych princípov vedie k skutočnému šťastiu.

SVIEŽI POHĽAD

Kniha je rozdelená na štyri časti: *Ja – človek na tomto svete*, *My – rodina a rozvoj človeka*, *Podnik a práca*, *Svet okolo nás*. Každá časť sa skladá z jednotlivých kapitol, v ktorých sa rieši tenktorý problém. Na konci každej kapitoly kladie autor *Otázky na zamyslenie*.

Tému niektorých kapitol jasne naznačuje ich názov, no niektoré názvy sú skôr inotajové, vďaka čomu sa autor nielen vyhyba istému klišé, ale aj zatriktívňuje rozoberanú tému.

J. Košturiak neprináša nejaké prevertné témy. Načo aj, keď „okolo nás je toľko krik a rôznych podnetov“. Skôr by sme mohli biblicky povedať, že „nové víno nalieva do nových mechov“ (porov. Lk 5,36n). Inak povedané, na bežné životné situácie a problémy ponúka nový, svieži pohľad. Robí to ľahkým perom, cez rôzne príbehy, zväčša prežité na vlastnej koži. Nenásilnú formu podčiarkuje aj skutočnosť, že v príbehoch nedáva autor do popredia seba, svoju skúsenosť či (životnú) múdrosť. Potlačenie autorského ego (akosi sa to dnes vidí čoraz

menej) tak zvyšuje autenticnosť a nosnú myšlienku príbehu, no najmä jeho poslania, čím sa zvyrazňuje úprimnosť Košturiakovho úmyslu „pomôcť pri objavovaní povolania“.

MÚDREMU STAČÍ

Na tomto mieste treba vysoko vyzdvihnúť, že autor z príbehov nevyvodzuje dôsledky či poučenia typu „a preto aj ty tak rob“. Uvedomuje si, že aj napriek tomu, že digitálna generácia „nerozumie veršom *Hviezdoslava*“, nie je však hlúpa. Práve naopak – čitateľovi necháva priestor a slobodu na vlastné transformovanie textu do osobného života. Vďaka metóde *sapientis sat* sa tak autor stáva nie poradcom či kaučom, ktorým je v osobnom živote, ale partnerom, priam kamarátom. Ak sa kvôli poslaniu a adresátom knihy skôr nuka označenie „starší kamarát“, je to na zváženie, pretože aj v rovesníkoch J. Košturiaka, či dokonca aj v tých skôr narodených, mnohé kapitoly vyvolávajú nielen isté reminiscencie, ale – a to je dôležitejšie –, aj nové otázky, pohľady či zamyslenia.

OTÁZKY ČO PREBERÚ

Aj keď *Otázky na zamyslenie* na konci kapitol staršia generácia už môže vnímať skôr ako „spovedné zrkadIELko“, majú tam svoje miesto. Treba mať totiž stále na zreteli, že kniha je primárne venovaná mladej generácii, ktorú tá staršia, žiaľ, nenaučila poriadne pracovať s textom. A navyše, aj keď sa niektoré otázky na prvý pohľad možno zdajú trochu detské a prvoplánové, v každom prípade nielenže doťahujú danú tému, ale sem-tam „šľahnú“ či preberú aj životom ostrieľaných matadorov.

SPLNENÝ CIEĽ

Ak si Ján Košturiak dal za cieľ pomôcť najmä mladšej generácii pri hľadaní povolania, treba povedať, že formou aj obsahom urobil prvý krok správnym a žiadaným smerom. Áno, prvý, pretože podľa jeho vlastných slov už pracuje „aj na pokračovaní knižky, kde budú konkrétne otázky pre hľadanie vlastnej cesty, rozvoj talentu a podnikanie“.

Ak bude aj toto pokračovanie obohatené o živé a vtipné ilustrácie Stana Lajdu, je sa naozaj na čo tešiť.

PAVOL PRIKRYL

Ján Košturiak: *Povolanie 1, Od zamestnania k povolaniu*, Karmelitánske nakladateľstvo, Bratislava, 2014

Nenarodeným

Nepýtali sa na svet, ale nedostali šancu uvidieť ho. Chceli milovať, ale neboli milovaní. Nazvali ich „vec“, ale aj tak sa bránili. Venujme im, nevinným, aspoň niekoľko veršov.

Michal Chuda

Baladické nokturno

MUDr. Andrejovi Getlikovi

Už mi dnes vtáci dospievali,
hlas ticha mocnie, večernie.
Dobrá noc, moji malí!
Maličkí králi
so zlatými hrdielkami.

Letný dážď zhasá sviece gaštanov,
vietor im zráža lupienky,
v trávě sú ako chladné
voskové slzy.

Nie márne padne,
čo tuší plod, keď padá.

Strom neutratí svetlo kvetu –
koreňmi saje
odveku múdrosť zeme.

A dieťa svetlo vracia svetu.
Čo nová bolesť, nová nádej.
Odpusť nám, dieťa,
nie vždy ťa chceme,
aj keď si živé
už v okamihu lásky.

Pýtaš sa pohľadom nezábudiek:
– Prečo?

Ty k múdrym chodíš na otázky,
my sa len zadúšame
prázdnu rečou.

A možno netrpíme ani.
Aj za nás berieš bolesť
na svoje plecia,
za zlobu sveta.

– A kto nás pred ňou chráni?
O akých veciach
vravíš?

Už spi.
Dnes vietor pozráža aj slová
z vetchej bráničky,
ktorá tu v noci chce len poďakovať
tomu, kto dal sa maličkým.

Pavol Prikryl

Nenarodené

A ešte toto chcel som vedieť, Bože:
kam dávaš v nebi deti nechcené?
Tu u nás dole nik im nepomôže,
neprídu na svet ani na sene.

Kyrety smrti vyzlečú ich z kože...
Bezmenné mláďa voláš po mene?
A ešte toto chcel som vedieť, Bože:
kam dávaš v nebi deti nechcené?

Ich život závisí len na žene,
no tvoje srdce predsa viacej môže.
Prichystaj pre ne iba z lásky lôže.

A ešte jedno povedz mi, Bože:
Dokedy budú deti nechcené?

Karel Kapoun

Detský hlas

Mamička, ty ma nechceš?
Necháš ma zomrieť, než sa narodím?
Veď ani nevieš, či som dcéra a či syn?
A či som z lásky nevzišiel? Nuž dovol,
prečo si vyznávala lásku komusi?
Tma chodila jak nočná hliadka vôkol,
milenca nikto vidieť nemusí.

Mamička, ty ma nechceš?
Bojíš sa, že máš príliš malý byt?
Môžem sa v kútiku aj prikrčiť.
Veď koľko ľudí spalo dávno vonku,
keď z domu boli trosky plačlivé!
Mamička dieťa skryla do paplónku
a vyšla z pivnice s ňou z jaskyne.

Mamička, ty ma nechceš?
Bojíš sa, že si vezmem viac na lyžičku?

Veď by som iba z omrvíniok žil,
podobný vrabčiatku či psíčku.
Natrhal by som horských ostružín.
Za vojny hladní ľudia jedli korenky
a matka predsa dala dieťa do plienky.

Mamička, ty ma nechceš?
Bojíš sa, že uberiem ti z krásy?
Ja si ťa celú premaľujem len.
Ak trošku krásy nazberám si,
môžeš sa vo mne vidieť každý deň,
veď v dieťatku sa vidí každá mať,
nemusíš do zrkadla pozeráť.

Mamička, ty ma nechceš?
a čo keď budeš chcieť vody podať
a osamelá zvoláš stokrát?
A čo keď premeniš sa na starenku,
kto sa ťa spýta: Mamička, čo je ti?
Kto s tebou, možno chromou, pôjde
vonku?
A komu zomrieš niekedy v objatí?

Mamička, ty ma nechceš?
Tak rád by som vidieť najkrajšie dva
skvosty,
slniečko zlaté a hviezdy trblietavé.
Rád by som videl sýkorky a drozdy,
keď hľadajú z hniezd jak z jasli vyjavené.
Rád by som videl ružu, kúsok neba
a najviac teba, mamka moja, teba.

Mamička, ty ma nechceš?
že otecka mať nebudem? Načo slzičky?
Môžeš klamať, že na vojnu musel ísť,
že výstrel rothol vás ako hrdličky,
že zanechal ti brožu, korále a list.
Nepovedz, že ste sa stratili a nenašli.
Keď pôjdeš do práce, tak dáš ma do jasli.

Mamička, ty ma nechceš?
Snáď nájdem proti rakovine liek,
i proti starnutiu, a začnem nový vek.
Poletím k hviezdám na kozmickej lodi.
Po rascu ti pôjdem peši, jak sa chodí.
Kozmický svetáček už budem snáď.
Domov sa vrátim s tebou sa pomaznať.

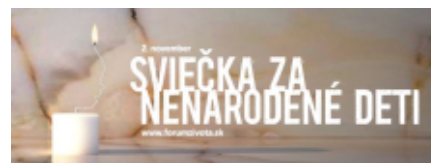
Milan Rúfus

Modlitba za osamelé deti

Ty Otče všetkých oteckov,
Ty všetkých matiek Matka.
Teraz Vás prosím o všetko:

Vzhliadnite na dieťatká,

ktoré tu láska nechcela
a na svet prišli samé.
Vezmite môjho anjela.
On nech ich stráži.
Amen.

**Mat'
posledných
päť dolárov,
tri dám
do reklamy**

Henry Ford

**Mat' posledné
peniaze,
objednám si**

VOX

Objednám si

VOX !

**Ročné predplatné je 10 eur,
polročné 6 eur.**

**Objednajte si
dvojtyždenník o náboženstve a kultúre**

VOX

**Celý ročník
si môžete objednať
kedykoľvek v priebehu roka.
Neprídete tak nielen o jednotlivé čísla, ale ani o prílohy.**

**Ročné predplatné je 10 eur,
polročné 6 eur.**

**Do správy pre prijímateľa kvôli identifikácii platby
uved'te
priezvisko a adresu**

VOX

**Dvojtyždenník o náboženstve
a kultúre**

Vydáva Občianske združenie

Vox In Deserto

Sídlo OZ ViD a adresa redakcie:

Dvojkřížna 4, 821 07 Bratislava

ISSN 1339-3634

Vychádza dvojtyždenne v pdf podobe.

Predplatné si je možné objednať

e-mailom alebo telefonicky:

vox@prikryl.sk

+421 915 793 811

Číslo bankového konta: 7516949112/0200

Šéfredaktor: Pavol Prikryl

tel. +421 915 793 811,

e-mail: vox@prikryl.sk,

prikryl62@gmail.com